КУТУБХОНАСИ

ҲУРРИЯТ

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

29 март - 4 апрель 2000 йил

13 (166) - сон

Чоршанба кунлари чиқади

1996 йил декабрдан чоп этила бошлаган

ОГОҲЛИК

КЎНИКИШ ҲАМ ФОЖЕА

Буни Сурхондарё вилояти мисолида кўрдик

Норали ОЧИЛОВ

Инсоннинг табиати қизиқ: минг бир машаққат билан юзага келган мустақил фикр, янгиликка, яхшиликка интилиш кишининг қатъиятсизлиги сабаб кўп ўтмай фикрий маҳдудлик, борига ва барига кўникиш фалсафаси билан ўрин алмашади.

Бунинг кўпдан-кўп сабаблари бор. Жараён батафсил таҳлил қилинганида уни келтириб чиқарган сабаблар бир қадар ойдинлашади. Киши ўзига, ўткинчи амалига ортиқча бино қўйиши, атрофига ҳайбаракаллачилик, хушомадгўйликдан нарига ўтмайдиган ошно-оғайни, қариндош-уруғларини тўплаб олиши унинг мавжуд ҳолатга кўникиши ва фикрий танбаллигига олиб келади. Кўз олдини амал пардаси қоплаган бундай кимсалар халқнинг дарди, аҳволи, орзу-умидларини кўришга ожиз бўлиб қолади. Бу ҳақиқат кўпдан-кўп марта ҳаёт тасдиғидан ўтган, яқинда халқ депутатлари Сурхондарё вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида ҳам яна бир марта ўтди.

Ҳолбуки, Президент таъкидлаганидек, **"... ўзини етакчи деб, раҳбар деб, қаҳрамонбоши деб ҳис қилган, ўз зиммасига раҳбарликнинг ўта оғир масъулиятини оладиган одам шу юртнинг гам-ташвишлари, бир сўз билан айтганда, шу эл-юрт нафаси билан яшаши, ҳаёт кечириши керак"** эди.

Афсуски, Сурхондарёда ундай бўлмади...

Вилоятда сўнгги йилларда боғ майдонлари 1200 гектарга камайган. Бўлди, шунинг ўзиёқ маҳаллий раҳбарларнинг вилоятда яратувчанлик, эртанги кунга умид ва ишонч қай даражада эканлигидан далолат бериб турибди. Кўчат экиб боғ яратиш, ўзидан яхши ном қолдиришга ҳаракат қилишдек эзгу амаллар бир четда қолиб, боғларнинг / уларга қўшиб келажакнинг ҳам/ бир йўла қисқартирилганлиги кишини ташвишлантиради. Бу ўринда вилоятда ўтган йилларда, айниқса, 1999 йилда давлатга пахта сотиш режасининг 81.8 фоизга тушиб қолгани, кейинги беш йил ичида бошоқли дон ҳосилдорлиги 13 центнерга, шоли ҳосилдорлиги эса 4.5 центнерга пасайгани, қорамол сони 3 минг 500 тага, соғин сигирлар сони эса 1 минг 38 тага камайгани, ўтган йилнинг ўзида чорвачиликдан 118 миллион зарар кўрилганлиги хусусида гапирмаса ҳам бўлади.

Президент И.Каримов халқ депутатлари Сурхондарё вилояти кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида вилоятда рўй бераётган оқсоқлик, нуқсонларни таъкидлай туриб, **энг катта камчилик — ишни тўғри ташкил эта билмаслик** эканлигига алоҳида тўхталди.

Қишлоқда деҳқоннинг суянгани - кетмон. У шунинг кетидан рўзғорини тебратади, тўй-маърака қилади, яхши ниятлар билан иморатлар қуради. Аммо кун келиб кетмон ҳам ҳақ бермай қолса-чи?!

"Вилоятда ҳамон эски тузумдан қолган маъмурий-буйруқбозлик усули яшаб келмоқда. Мутасадди раҳбарларда мулкка, ерга бўлган муносабат ҳамон ўзгармаяпти. Деҳқонда эгалик ҳиссиётини тарбиялаш мақсадида унинг меҳнатини адолатли баҳолаш, уни рағбатлантириш йўқ".

Айрим деҳқонлар билан суҳбатлашганда, ийманибгина анчадан буён қўли пул кўрмаганини айтади. Қишлоқ хўжалик корхоналарининг дебиторлик қарзлари 2 миллиард 503 миллион сўм, кредиторлик қарзлари эса 6 миллиард 45 миллион сўмдан ошиб кетган бўлса деҳқоннинг меҳнатдан қаварган қўллари пулни қаердан кўрсин?! Раҳбар ва мансабдорларнинг уқувсизлиги, ноқобиллиги туфайли вилоятдаги 47 та жамоа ва ширкат хўжалиги ўтган йилни биргина деҳқончилик соҳаси бўйича 713 миллион 315 минг сўм зарар билан якунлаган бўлса, шу ерда яшаётган манфаатсиз деҳқон яхши яшаши мумкинми?

Ўзини маърифатли санаб кўкрагига урадиган айрим нопок таълим мутасаддиларининг кирдикорлари кишини яна ўйга толдиради. Миллион-миллион халқ маблағини, гўдаклар, қариялар ҳақини бир йўла жиғилдонига жойлаган кимсалар яшаётган, ишлаётган жойда маърифат, адолат, инсоф нима қилсин?!

Президентимиз вилоят сессиясида ўзларини қийнаган бир саволни ўртага ташлади: **"Нега шу юртнинг тузини тотиб улғайган зиёлилар, элга таниқли фан ва маданият вакиллари бу масалага бефарқ бўлиб туради? Нега уларни, қачон биз бу касалликдан қутуламиз, деган савол қийнамайди?"**

Президент таъкидлаган бу бепарволик аломати остида ҳам "келишиб иш кўриш", кўникиш иллатлари йўқмикин?

Баъзан таҳририятимизга келаётган хатлардаги дардли сатрларни ўқиб, адолат қонуни қаерда кўпроқ бузилаётганлигини яққол кўрамиз. Тан олиш керакки, жануб вилоятидан келаётган норозилик, шикоят хатлари таҳририятимиз жамоасини кўпроқ ташвишлантиради. Газетамизда бу масалаларни имкон қадар кенгроқ ёритишга ҳаракат қилинди. "Фуқаро даъвосининг кучи", " Бой... ўғлининг мероси" каби ўнлаб туркумли танқидий чиқишлар вилоятдаги ижтимоий-иқтисодий вазият имкон доирасида ёритилганди.

Президент мавжуд иллатларни бартараф этишда **жамоат ташкилотларининг кучларини бирлаштириб, давлат идоралари, қонун чиқарувчи ва ижроия ҳокимияти устидан жамоат назорати ўрнатишга эришиш** лозимлигини алоҳида таъкидлади. Президентимиз, жумладан, шундай деди: **"Жамоат назоратининг моҳияти шундаки, барча жамоат ташкилотлари, маҳалла оқсоқоллари, халқ депутатлари, фаоллар, ҳамма-ҳамма бир ёқадан бош чиқариб, амалга оширилаётган ислоҳотларнинг изчиллигини, катта-кичик раҳбарларнинг ишга муносабатини назорат қилиб, уларнинг камчиликларини рўй-рост очиб ташлаши керак".**

Шубҳасиз, жамоат назоратини ўрнатишда оммавий ахборот воситалари ўзига хос ўринга эга. Аммо Президентимиз вилоятда чоп этилаётган газеталарда ҳам, телекўрсатувлар ва радиоэшиттиришларда ҳам журналистларнинг жонкуярлиги, ташаббускорлиги, фидойилиги сезилмаётганидан афсусланади.

Аслида ҳам шундай. Эришилаётган озми-кўпми ютуқларни дўмбира қилиш яхши. Аммо, иллатларга лоқайд муносабатда бўлиш, ўз вақтида уларнинг олдини олмаслик КЎНИКИШни шакллантиради. КЎНИКИШ ЭСА ФОЖЕА, КЎНИКИШ – ЖИНОЯТ!

БАҲОР НАСИМЛАРИ

Ёшлигимнинг порлоқ, муаззам
Қийғос гулли баҳори келди.
Нурга чўмган ошуфта қалбим
Саодатли иқболи келди.

Чорбоғларда кезганда насим,
Хуш ёқади дилбар ҳавоси.
Кукулайди тонгда қумрилар —
Ром этади дилгир навоси.

Чиройини кўз-кўз этади
Беқасам тўн кийган адирлар.
Мавжланади ложуворд осмон,
Сайр этади кўкда булутлар.

Рақсга тушар дилни сеҳрлаб
Оромимни олган капалак.
Ҳузурига чорлайди ҳар он,
Само узра сузган камалак.

Жилва қилган шодон ирмоқлар,
Майсаларни қучгим келади.
Булутларнинг шўх қанотида
Туғён уриб учгим келади.

Муаттархон ТУРДИҚУЛОВА
Фарғона вилояти

4- бетга БИР САВОЛ

Нима учун автобусларда хавфсизлик камари бўлмайди?

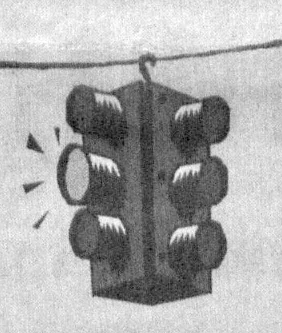

ПИЁДА, УМРИНГ БЎЛСИН ЗИЁДА!

Ҳаракат хавфсизлиги ойлиги ниҳоясига етмоқда. Ойликда фаол қатнашган йўловчилар, ҳайдовчиларнинг сергаклиги бундан кейин ҳам сусаймасин!

РЕПОРТАЖ

ШУКУР ХОЛМИРЗАЕВНИНГ ОТИЛМАГАН МИЛТИҒИ

Ёзувчи Шукур Холмирзаев 60 ёшга тўлди. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва Миллий университет маъмурияти ташаббус кўрсатиб, юбилей кечаси уюштиришди. Кечани элнинг ардоқли шоири, ёзувчининг яқин дўсти Абдулла Орипов очди ва олиб борди... Шукур Холмирзаевнинг эгнига ўн тўртта чопон ёпилди. Гулларнинг эса ҳисобини йўқотдик.

Расмий қисм тугаб, ёзувчи ҳаёти билан боғлиқ ҳангомалар айтила бошланди. Ҳангомачилар ўртасида энг қисқа ва энг лўнда гапирадиган ким эканини аниқлаш бўйича конкурс ҳам эълон қилинди. Конкурсда атиги 40 минут гапирган домламиз Матёқуб Қўшжонов ғолиб деб топилди. Сўз Абдулла Ориповга тегди. *"Шукуржон билан Бойсунда овга чиқдик. Шукуржоннинг қўлида қўшоғиз, отиладими-йўқми, Худо билади. Бир маҳал буталар орасидан шитирлаган овоз эшитилди. Нақ буқадек келадиган тўнғиз югуриб чиқди-ю, осмону фалакни ларзага келтириб, ўкирди... ва биз ҳам... Тўнғиз орқага тисланди, биз ҳам ортга қараб қочдик. Эртаси борсак, тўнғиз ер қўпган экан, Шукуржоннинг милтиғидан қулаганми, бақирганимиздан юраги тўхтаганми, ҳалигача дўстим билан гаров боғлашиб келамиз..."* Енгил кулги кўтарилди.

Кеча ниҳоялади. Ёнимда ўтирган шоир Сирожиддин Саййиддан "репортаж ёзмоқчиман, кечанинг диққатга сазовор жойини айтинг" дея сўрадим. Сирожиддин ака индамайгина ёзувчининг бошига ишора қилди.

Шукур Холмирзаевнинг бошида шляпаси йўқ эди...

*(**Изоҳ:** ижод аҳли орасидаги миш-мишларга кўра, Ш.Холмирзаев шляпаси билан туғилган эмиш.)*

Абдураҳмон ТАШАНОВ,
махсус мухбир

"ЭСКИ ЖЎВА" МАЪРИФАТИ

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси раисига!

Ҳеч кимга сир эмас, мустақилликка эришгач, юртимиз йил сайин эмас, ой сайин ривожланиш ва тараққиёт йўлида шаҳдам одимлаб бормоқда. Шак-шубҳасиз, халқимиз қалбида, таъбир жоиз бўлса, истиқболда порлаб турган чироқлардан умидворлик ҳисси тобора ортмоқда. Иншооллоҳ, бундай некбинлик қисқа вақт ичида ўз самарасини беражак.

Бугунгидек масъулиятли даврда жамиятдаги барча илғор ва ҳур фикрга чанқоқ кучлар бирлашмоғи ва ҳамкорлик қилмоғи лозим. Биз яхши биламиз ва ишонамизки, телевидение ва оммавий ахборот воситалари ходимлари, ёзувчилар, журналистлар, қўйингки, барча фикрчан, ватанпарвар, серғайрат кишилар шундай долзарб кунларда фаоллик ва ташаббускорликнинг илҳомбахш байроғи остида жонбозлик қиляптилар.

Нокамтарликка йўймасангиз, биз ҳам шу ҳамкорликнинг лазиз ва улуғ неъматларини бирга баҳам кўриш иштиёқидамиз.

Хўш, бунинг учун нима қилмоғимиз керак? Биз учун энг мақбул ва матлуб йўл ўзаро ҳамкорликни кучайтирмоқ экан.

Шу важдан, "Эски Жўва" очиқ акциядорлик жамиятида "Маърифат ва тарғибот" бўлими ташкил этилди. Мазкур бўлимнинг вазифаси ўз номидан кўриниб турибдики, фуқароларни, хусусан, бозор аҳлини, тадбиркорлар ва деҳқонларни маърифий ва маданий жиҳатдан тоблаш, улар билан миллий қадриятлар мавзусида мунтазам равишда мулоқот қилиш, уларни жамиятимизда юз бераётган ҳодисалардан огоҳ этиш, уларга имкон қадар маънавий озуқа бериш ва ҳоказо ва ҳоказо. Шу билан бирга ушбу бўлим зиммасига телерадио ҳамда оммавий ахборот воситалари билан яқиндан ҳамкорлик қилиш вазифаси ҳам юклатилган. Улар бозор фаолиятини, тадбиркорлар ва деҳқонлар талаб-эҳтиёжларини ўрганиш учун келган барча журналистларни кутиб оладилар, уларга қулай шарт-шароит яратадилар. Шунинг учун келаётган ҳар бир журналист шу бўлимга мурожаат қилса, аниқ мақсади ва кўрсатувининг йўналиши билан ўз хоҳиш-истагича ўртоқлашса, табиийки, ҳар икки томон учун ҳам фойдадан холи бўлмас эди.

Бугун бозор – оддийгина бозор эмас. У очиқ турдаги ҳиссадорлик жамоаси. Бинобарин, у бир корхона – кишиларнинг кундалик зарурий табиий эҳтиёжларини қондирувчи муассаса. У ерда ҳам ёши, миллати, дини ва дунёқараши турлича бўлган, ўз ташвишлари ва умидлари билан яшаётган тирик одамлар меҳнат қилади.

Маслаҳат тариқасида битилган ушбу мактубимизни тўғри кўнгилда қабул қиласиз ва эзгу ниятларимизни амалга ошириш йўлида хайриҳоҳ бўласиз деган умиддамиз.

Ҳурмат билан

А.Р.БАЙМАТОВ,
"Эски Жўва" деҳқон бозори ОАЖ раиси вазифасини бажарувчи

ТАҲРИРИЯТДАН:

Гапнинг рости, бозор маъмурияти ушбу мазмунда хат битганининг ўзи янгилик! Ҳақиқатан ҳам, бозор гавжум маскан, эртаю кеч одамлар олди-сотди билан овора. Бироқ шунча муносабатларни маънавияту маърифатдан айрилган ҳолда тасаввур қилиш керак эмас. "Эски Жўва" бозорида мазкур ҳақиқатни англаб етганлар кам бўлмасин! Қолаверса, "Маърифат ва тарғибот" бўлимининг хайрли ташаббусини барча оммавий ахборот воситалари қатори "Ҳуррият" ҳам қўллаб-қувватлайди, эзгу ниятдаги ҳамкорликка доимо шаймиз!

ҲУРРИЯТ — ТВ

"ОДАМЛАР ОРАСИДА" – ДОИМ НАЗАРДА

Бир даврада нуроний, мўйсафид отахон: "Анови "Одамлар орасида" бор-ку, ўша кўрсатув олиб борувчисининг исмини билмайман-у, аммо шу бошловчи боламга раҳмат. Нега дейсизми, унинг кўрсатувлари башоратчи, ҳа, башоратчи. чунки мен бу кўрсатувда бундан 4-5 йил олдин ёш авлодни соғломлаштириш, ваҳҳобийлик масалалари кўрсатилганлигини эслайман".

*Халқ ўртасида ана шу каби кўплаб мулоҳазаларга, кези келса, шов-шувларга сабабчи бўлаётган "Одамлар орасида" кўрсатувининг муаллифи **Икром Улуғбоев** билан суҳбатлашишга отландим.*

— Икром ака, отахоннинг гаплари газетхонга муболағадек туюлиши мумкин...

— Биласизми, журналистнинг вазифаси хўжайинлар қилаётган ишларга "ҳа, баракалла" қилиб, салла деса каллани келтириш эмас, балки бошқаларнинг кўзи кўрмаган нарсаларни кўриш, оддий кишиларнинг ичига кириб боришдир. Энг асосийси, биз атрофдагиларимизга нисбатан лоқайд, бефарқ бўлмаслигимиз, қилаётган ишимизга хўжакўрсинга қарашдан қутулишимиз керак. Аслида журналист – ижодкор дегани бўлса, яна нега биз бирор масала давлат сиёсати даражасига кўтарилсагина ўша нарсани ёритиш учун ҳаракат қилиб қолишимиз керак экан? Ҳақиқатан ҳам анча йил олдин диний оқимларга қўшилишнинг сабаб ва оқибатлари, соғлом авлодни камол топтириш мавзуларини олиб чиққанмиз. Ўша пайтлар кимларгадир ёққан, кимлардир эса "Шартмикан кўпчиликнинг фикрини чалғитиш?" дея эътирозлар ҳам билдиришган.

— Инсонлар қалбидан жой олишнинг ўзи бўлмайди...

— Ҳа, лекин одам қилган ишни одам қила олади. Демак, биздан ҳаракат бўлса, баракотнинг ўзи келаверади. Сиз чанқаб турган одамнинг олдига турли-туман ширинлигу хушбўй таомларни қўйинг, барибир у ҳеч нарса емайди. Бунга фақат чанқоқбосди сувларгина даво бўла олади. Ҳозир бизнинг одамларимиз ҳам чанқоқ ва талабчан. Уларга мақтовлар, баландпарвоз гаплар, расмиятчиликдан кўра ҳақиқий ҳаёт манзаралари, бурчакларда қолиб кетаётган халқнинг муаммолари ёқиб тушади. Биз қачонки, томошабиннинг дардини айтсак, эҳтиёжини қондирсак, уларнинг кўнглига йўл топишимиз мумкин.

— Кўрсатувга олиб чиқилган камчилик ва муаммоларнинг натижалари қандай бўлган?

— Қоғозга ўраб гапиришни ёмон кўраман. Тўғри, "Одамлар орасида" ичкиликбозлик, фоҳишалик каби иллатларни бир неча бор кўтарган. Лекин бу нарсалар аллақачон даврнинг бодига айланиб бўлган. Ўтиб кетган касалликни даволаш қанчалик оғирлиги ҳаммамизга маълум. Яна биз порахўрликни якка шахслар устида фош этганмиз. Албатта, бу масалалар ўз ечимини топган, ҳеч бўлмаса, жавоб хатлари билан якунланган. Лекин, шуни айтмоқчиманки, журналистнинг газетаси хато, камчиликларни тўғрилаш эмас, балки уларни кўрсатиб, эслатиб қўйишдир. "Одамлар орасида" ҳам шу мақсад билан эфирга чиқади. Менга бир-икки бор кўрсатув сонини кўпайтириш ҳақида таклифлар тушди. Агар мен кўрсатув сонини кўпайтирсам, унинг савияси тушиб кетишидан қўрқаман. Чунки ҳар бир олиб чиқаётган масалани чуқур ўрганиб, таҳлил қилиб, сўнгра телетомошабинга намойиш этсак, менимча, тўғри бўлади.

Насиба ЭРХОНОВА
суҳбатлашди

ТАНҚИД

ДАЛЛОЛГА НЕ ҲОЖАТ?

Муртазо ТУРСУНОВ

Кейинги пайтда Самарқанд шаҳрида ун, шакар ва бошқа кундалик истеъмол қилинадиган озиқ-овқат маҳсулотлари матлубот жамиятларига қарашли дўконларда анқонинг уруғига айланиб кетаётганлиги кишини таажжублантиради. Ваҳоланки, вилоятдаги ҳар бир матлубот жамиятига озиқ-овқат маҳсулотлари тақсимланади (Фонд ажратилади). Демак, ҳар бир дўконда озиқ-овқат, айниқса, саккиз турдаги маҳсулотлар бўлиши шарт. Бироқ Тайлоқ туманидаги "Зарафшон" ҳиссадорлик жамиятига ажратилган тақсимотни ўрганиб чиққанимизда ҳайратдан ёқа ушлашдан ўзга илож тополмай қолдик.

Ҳиссадорлик жамиятига 2000 йилнинг январь ойи учун 3000 кг шакар, 1000 кг ўсимлик ёғи, 2430 дона совун, 28935 кг ун сотиш учун берилган. Энди бир ҳисоб-китоб қилиб кўрайлик. "Зарафшон" ҳ/ж 15726 кишига хизмат кўрсатар экан. Агар ажратилган 3000 кг шакарни одамлар сонига бўлсак, унда ҳар бир кишига 190 граммдан тўғри келаркан. Таажжуб, 190 грамм шакарни одам қанча вақтда истеъмол қилади?! Ёки ўзининг эҳтиёжига бир ой мобайнида бор-йўғи битта хўжалик совунининг бешдан бир қисмидан ҳам камроғини ишлатадими? Унда... Ўсимлик ёғи-ю, ун масаласида йиғлашни ҳам, кулишни ҳам билмайсан киши.

Самарқанд шаҳар Боғишамол туманидаги "Саюз" (номини қаранг) масъулияти чекланган жамияти, "Хуршид" акциядорлик жамиятларида ҳам аҳвол бундан баттар бўлса борки, лекин яхши эмас.

Қизиқ, агарда ҳақиқатан ҳам бундай маҳсулотлар етарли миқдорда бўлмаса ёки тақсимот кам ажратилган бўлса, унда Сиёб ва Каттақўрғон бозорларида тақиқланганига қарамасдан пахта ёғи-ю, хўжалик совунини хоҳлаган одам сотаётганига не дейсиз (Айниқса, Каттақўрғон деҳқон бозорида бундай сотувчилар шунчалик кўпки, агар аҳвол шу тариқа давом этадиган бўлса, яқин орада бозорқўмнинг идорасини ҳам эгаллаб олиши ҳеч гапмас. Бундан ташқари, шу шаҳардаги ёғ-мой комбинати атрофида жойлашган исталган хонадондан пахта ёғи ва хўжалик совунини матлубот жамиятларига қарашли дўконларга нисбатан анча арзонроқ баҳода ҳам топиш мумкин. Фақат сифатига ҳеч ким кафолат бермайди.).

Шунинг билан бирга Жомбой ун комбинатида ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг қай тариқа тижорат дўконларида пайдо бўлиб қолаётгани ҳам кишини ўйлантириб қўяди.

Бундан ташқари, спиртли ичимликлар авваллари тўғридан-тўғри ишлаб чиқарувчининг ўзидан сотиб олинар эди. Ҳозир эса орада "Самарқандшаробсавдо" деган ташкилот пайдо бўлган. Сўзсиз, бу маҳкамадагилар ҳам қуруқ раҳматга ишлайдиган анойилардан эмас. Оқибатда эса маҳсулот яна 5-10 фоизга қимматлашади. Демак, тома-тома кўл бўлур деганларидек, ўртадаги "даллол"нинг ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ чўнтаги бир неча миллионлар билан қаппайиши шубҳасиз. Буни кўриб, отингни сот, молингни сот — даллол бўл, деган халқона мақолнинг нечоғлик қувватга эга эканлигига қойил қоласан киши.

Маҳсулотнинг харидорга етиб боргунича эса унга яна йигирма фоиз матлубот жамияти устама нарх қўяди. Хуллас, бир сўмлик мол кўз очиб юмгунча уч сўм бўлиб турибди. Энди таёқ кимнинг бошида синишини ўзингиз ўйлаб кўраверинг.

Кўриниб турибдики, матлубот жамиятларининг қуввати истеъмолчиларнинг эҳтиёжини қондириш у ёқда турсин, ўз қорнини тўйдиришга базўр етар экан. Унда улар кимга ва нима учун керак?

Хуллас, бошқа жойда аҳвол қандайлигини билмадиг-у, Самарқанд вилоятида шунақа гаплар.

Россия президентини топди!

3-бет

АҲВОЛ

ҒИШТКЎПРИКЛИКЛАР ЎГАЙМИ?

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманидан Ғишткўприкка қатновчи давлат автобусларининг "оёғи тийилганига" анча вақт бўлиб қолди. Ҳозир бу йўналиш бўйича, гарчи шалоғи чиққан, алмисоқдан қолган бўлса-да, ижарачи автобус, таксилар қатнаб турибди. Бир жиҳатдан, йўқдан кўра ҳарна-да. Аммо иккинчи томони, уларнинг нархи худди об-ҳаво сингари жуда тез ўзгаради. Бундан ташқари, йўлда бузилавериб асабни кунпаякун қилиб юборади.

Ўйлаб қоласан киши: хўш, нега энди Ҳасанбой, Дўстлик, Келес, Қибрай каби йўналишларда давлат автобуслари худди пойтахт ичкарисидаги каби ҳар бир кишидан 25-30 сўмдан йўлкира олган ҳолда қатнайди-ю(бу йўналишда ойлик чипта ҳам ўтади), Ғишткўприкка келганда... Ёки ғишкўприкликлар ўгайми? Ахир бу ердан ҳам талабалар, ишчилар пойтахтга ҳар куни боришади. Бунақада талабаларнинг бир ойлик стипендияси у ёқда турсин, ҳатто ишчилар ҳам топган пулини фақат йўл учун харажат қилиб юборишади-ку.

Бундан ташқари, уларнинг еб-ичиши, оиласи...

Ватан, юрт келажаги ёшлар қўлида дея бот-бот такрорланаяпти. "Тошшаҳарйўловчитранс", Келес автокорхоналарининг раҳбарлари ҳам келажагимиз бўлган ёшларга ёрдамларини аямаслар, деб ўйлайман.

Фозила ТОШПЎЛАТОВА,
талаба

ЙЎҒ-Э!

У буюк ва...танпарвар

ХАБАР

ФАКУЛЬТЕТДА СУМАЛАК БАЗМИ

Ўлкамизга баҳорнинг энг гўзал байрами — Наврўз ҳам кириб келди.

Юртимиз бўйлаб катта тантаналар билан нишонланаётган бу байрам ҳар бир хонадонга олам-олам қувонч улашиши шубҳасиз. Айниқса, ушбу байрам дастурхонининг кўрки бўлмиш сумалакни ҳамжиҳатликда тайёрлаш тантанаси улашадиган қувончу шодликка нима етсин.

Ана шундай файзли байрам тантаналаридан бири ЎзДЖТУнинг халқаро журналистика факультетида ҳам қизғин нишонланди.

Байрамда меҳмонлар ҳамда чет элликларнинг табрик ва дил сўзлари ушбу тантана кўркига кўрк қўшди.

Назокат ИСАЖОНОВА,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети талабаси

ЖУРНАЛИСТ ТЕКШИРУВИ

СУРХОНДАРЁЛИК МАГЕЛЛАН

Ёки деновлик Тўхта бобонинг саккиз йилдан буён ҳаққи-ҳалол миллионларини ундиролмаётгани хусусида

Инсон зоти ғаройиб хилқат. Қачон қараманг ҳақиқат қидириб тараф-тараф бўлиб тортишгани тортишган. Бундай ҳақиқат қидиришларнинг тарихи ҳам узоқ — 500-600 йил бурун инсоният иккига бўлиниб: “Ер япалоқми, думалоқми?” — деб роса тортишишди. Шунда овруполик Магеллан деган кимса ҳақиқат излаб бир тўп шериклари билан саёҳатга чиқди. Саёҳатчилар бир неча йил сарсонлик тортиб Ер куррасини айланиб юртларига қайтиб келдилар. Ҳақиқат юзага чиқди. Ер думалоқ экан!!!

Магелландан авлодларга битта қонуният мерос бўлиб қолди: сайёҳ Ер шарининг исталган нуқтасидан исталган томонга жўнаб тўғри кетаверса, пировардида айланиб ўша ўзи жўнаган нуқтага қайтиб келар экан...

ЎЗИМИЗНИНГ ФЕРНАНДО

Овруполик Магелланнинг Сурхондарё вилояти билан қандай алоқаси бўлиши мумкин, деб ажабланманг. Агар сиз саккиз йилдан буён ҳақиқат қидириб идорама-идора юрган деновлик фуқаро Тўхта ҳожи Аллановнинг саргузаштларини эшитсангиз, Ҳожи бобонинг машҳур саёҳатчи Магеллан билан ўхшаш томонлари кўп эканлигига амин бўласиз.

Магеллан-ку саёҳати якунида ўзи қидирган ҳақиқатни топди, лекин деновлик Т.Алланов ҳали ўзи қидирган ҳақиқатни тополмай юрибди...

Тўхта ҳожи Алланов яхши фуқаро, чунки фақат яхши фуқаролар давлат чиқарган қонунларга тўлиқ ишонадилар...

Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 18 майда 95-Р сонли топшириқномаси чиқди. Шу ҳужжатга асосан маълум миқдорда давлатга гўшт топширган фуқаро навбатсиз "Жигули" маркали енгил машина сотиб олиш имтиёзига эга эди. Яхши фуқаро бўлганлиги учун Т.Алланов бу ҳужжатга тўлиқ ишониб 1991 йил ноябрь ойида Денов шаҳар матлубот жамиятига қарашли "Истиқбол" бўрдоқичилик хўжалигига 6022 кг гўшт ва 1991 йил декабрь ойида Денов шаҳридаги 3605/27-банкига 17000 сўм пул топширди. Т.Алланов Сурхондарё вилояти матлубот жамиятининг 1991 йил 18 ноябрида "Сурхон-лада" ҳиссадорлик жамияти раиси К.П.Нормуродов номига чиқарилган №74 рақамли хатини қўлтиққа уриб, орзу қилган "Жигули"сини олиш учун раҳбарга учрашди. Хатда Денов шаҳар матлубот жамиятига 6022 кг қорамол гўшти топширган Т.Аллановга енгил автомашина ажратиб бериш сўралган эди.

"Сурхон-лада" раҳбарияти Т.Аллановга машина бермади. Машинани ололмаслигига кўзи етган Т.Алланов Денов шаҳар матлубот жамияти раиси А.Муродовга, "Истиқбол" бўрдоқичилик хўжалиги ферма мудири Қ.Қосимовга учрашиб, улардан топширган гўшти ва пулини қайтариб беришларини талаб қилди. Лекин Денов шаҳар матлубот жамияти раҳбарлари Аллановнинг бу ҳақли талабини қондиришдан бош тортдилар. Шундан бошлаб мўмин-қобил фуқаро Т.Аллановнинг амалдорлар ва ҳуқуқ-тартибот соҳаси мансабдорларининг қабулхоналари бўйлаб саёҳати бошланди. Бу "саёҳат" саккиз йил давом этди. Америкада бўлганда-ку Тўхта ҳожининг бу "саёҳат"и, албатта, Гиннеснинг рекордлар китобига киритилган бўлар эди. Ахир Ҳожи бобомизнинг "саёҳат"лари муддати Магелланнинг Ер куррасини айланиб қилган саёҳати муддатидан нақ тўрт баробар кўп! Саккиз йил ҳазил муддат эмас. Т.Аллановни биринчи бор ўз ҳуқуқини ҳимоя қилиб ариза ёзган пайтида туғилган невараси ҳозир саккиз ёшга кириб мактабга қатнайдиган бўлди.

Амалдорларнинг идораси эшигида навбат кутиб мунғайиб ўтириш қанчалик азоб эканини Тўхта ҳожидай иши битмай куйиб юрганлар яхши тушунадилар...

“...Ариза қилиб бормаган жойим қолмади. Вилоят ҳокимиятига ўн марта, Денов шаҳар матлубот жамияти раисига қирқ марта кирдим. Ҳатто 1994 йил ариза қилиб Тошкентга — Президентимиз девонига бориб мутасадди раҳбар билан учрашдим. Ҳаммаси менга ёлғон ваъдалар бериб жўнатиб қўяди”, деб ёзади Т.Алланов аризасида.

Тўхта ҳожи ариза ёзиб югуришдан, аризани олган амалдорлар қуруқ ваъда беришдан чарчамадилар. Тўғри, Ҳожи бобонинг йўлида ўз вазифасига ҳалол ёндашган раҳбарлар ҳам учради. Шундай ҳалол муносабат билдирилган бир хатни мисол келтиришни лозим топдик.

“03.11.1997 йил. №7-16

Денов шаҳар прокурори адлия катта маслаҳатчиси Э.Ж.Жумаевга.

Нусхаси: Денов шаҳар К.Каримов кўчаси 51-уйда яшовчи Алланов Тўхтага.

1993 йил 9 июлда Денов шаҳар прокурори Денов шаҳар матлубот жамиятига қарашли бўрдоқичилик хўжалиги директори А.Муродовга гўшт топширгани учун фуқаро Алланов Тўхтага 43673 сўм 80 тийин тўлаши ҳақида берган амрномаси ижро этилмаган.

Алланов Тўхтанинг аризасига биноан вилоят матлубот жамиятлари кооперацияси акционерлик жамиятлари уюшмаси текшириш ўтказиб, унга юқорида кўрсатилган пул миқдори берилмаганини қайта аниқлаган.

Сурхондарё матлубот кооперацияси АЖ вилоят уюшмаси раисининг шу тўғридаги хатини, Денов шаҳар прокурори 09.07.1993 йилда берган амрномасининг ксерокопиясини сизга юбориб, арзгўй Аллановни суҳбатга таклиф этишингиз, унинг мулкий даъвосини мазмунан ҳал этишингиз тавсия этилади.

Мазкур масала юзасидан қўлланган прокурорлик чоравий қарорингиз хусусида арзгўй Алланов Тўхтага маълум қилишингиз лозим.

Сурхондарё вилоят прокуратураси умумий назорат бўлими бошлиғи Ш.Х.Саодатов.”

"Томчи тошни ўяр", деганларидек, юқоридаги хатлар таъсирида Деновда муз кўчди.

Денов шаҳар прокуратураси Т.Аллановнинг 1991 йилдан буён ўз ҳуқуқини тиклаш учун қилган барча ҳаракатларини инобатга олиб, бу ишда жиноят борлигини назарда тутиб №9/3309-сонли жиноят иши юзасидан даъво муддати тикланиб, Т.Аллановни даъвогар деб тан олди ва дастлабки терговлар давомида Денов шаҳар матлубот жамиятига қарашли "Истиқбол" бўрдоқичилик хўжалиги мудири Қосимов Қарши қалбаки ҳужжатлар тузиб, Т.Алланов топширган 6022 кг гўштнинг пулини "олдим" деб қалбаки имзо қўйиб Т.Аллановнинг мулкини ноқонуний ўзлаштириб жиноят содир этгани исботланди.

Хуллас, яхши фуқаро Тўхта ҳожи Аллановнинг саккиз йиллик саргардонликдан иборат саёҳати ниҳоясига етадигандай бўлиб қолди. Иш Денов шаҳар судига тақдим этилди.

ЯПАЛОҚМИ, ДУМАЛОҚ?

Денов шаҳар суди ҳукмидан кўчирма:

“...Қосимов Қаршининг ЎзРЖКнинг 167-моддаси 1-қисми билан айблаш бўйича жиноят иши уни жавобгарликка тортиш муддати ўтиб кетгани туфайли иш юритишдан тўхтатилсин.

Унга нисбатан эҳтиёт чораси бекор қилинсин.

Қосимов Қаршидан Алланов Тўхтага 1618400 сўм ундирилсин...”

Тўхта ҳожи қисман бўлса-да ҳақиқат қарор топганидан хурсанд, одамларга "ҳақиқат бор экан" деб мақтанди.

Денов шаҳар судининг 1999 йил 22 июнда чиқарган бу ҳукмини 1999 йил 6 августда Сурхондарё вилоят суди жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати судья Х.Тоғаев раислигида кўриб чиқиб, №226 к-99-сонли ажрими билан ўзгаришсиз қолдирди.

Бу ажримни қўлга олган Тўхта ҳожининг боши кўкка етди. Ўз ҳаққини ундириш учун аризабозлик қилиб юрган пайтлари унга дашном берган таниш-билишларнинг олдидан "қирра" бўлиб ўтди.

Лекин... Ҳожи бобонинг нонини туя қилган Қарши Қосимов анойилардан эмас экан... Бу жиноят иши 1999 йил 28 сентябрь куни Сурхондарё вилоят суди раёсатида назорат тартибида кўриб чиқилди.

Кўчирма:

“Бинобарин, вилоят суди Раёсати, Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 520-, 521-моддаларини қўллаб

ҚАРОР ҚИЛАДИ

Денов шаҳар судининг 1999 йил 22 июнь кунида Қосимов Қарши Қодировичга нисбатан чиқарган ажрими ҳамда шу суд ажримини ўзгаришсиз қолдириш ҳақидаги вилоят суди жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъатининг 1999 йил 6 августдаги ажрими ўзгартирилиб Қосимов Қарши Қодировичдан фуқаровий даъвогар Алланов Тўхтага 1618400 сўмни ундириш қисми ЖПКнинг 401-моддасига асосан жиноят ишининг шу қисми тугатилсин. Ишни фуқаровий даъвогар Алланов Тўхтанинг 1618400 сўмни фуқаролик судлов тартибида ундиришлик ҳуқуқи қолдирилсин.

Протест қаноатлантирилсин.

Раёсатда раислик этувчи вилоят суди раиси Н.Сатторов.”

Бу қарорни кўриб Т.Аллановнинг мазаси қочиб қолди. Ҳожи бобо жиноят иши содир этиб осонгина қутулган Қ.Қосимовнинг олдидан писиниб ўтадиган бўлди.

Хулласи калом, Т.Алланов саккиз йил югуриб сарсон бўла-бўла Магелланга ўхшаб яна ариза ёзиб бошлаган нуқтага икки бармоғини бурнига тиққанича қайтиб келди. Магеллан кашф қилган қонуният Т.Алланов саргузаштида яна бир бор ўз тасдиғини топди. Холисанлиллоҳ айтинг-чи, Ер япалоқми ёки думалоқ?!

Қ.Қосимовга нисбатан чиқарилган бу ҳукм ва ажримлардан ким фойда кўрди?

Қ.Қосимовнинг жиноий ҳаракатидан зарар кўрган жабрдийда Т.Аллановми ёки жиноят содир этиб, Т.Аллановнинг ҳалол молини ўзлаштирган жабрловчи Қ.Қосимовми?

ҲАҚИҚАТ ҲАҚИДА ИККИ ЛУҚМА

Ҳақиқат мудом исбот талаб қилади. Дастлабки терговда ҳам, суднинг 3-инстанциясида ҳам бу жиноий ишнинг ҳақиқатни юзага келтирувчи ҳолатлари эътибордан четда қолган.

I. Прокуратура ҳам, судьялар ҳам Т.Аллановнинг 1991 йил декабрь ойида Денов шаҳар 3605/027-сонли банкига 17000 сўм накд пул топширгани ва бу пулни ундириб берилишини сўраган талабини мутлақо инобатга олмаганлар.

II. Денов шаҳар суди ҳукмида жавобгар Қ.Қосимовнинг “...тирик вазни 4046 кг бўлган молларни қабул қилиб, пулини олдим деб имзо қўйдириб, унга бу пулларни бермасдан келганликда...” айблаган жумлалар бор. Ҳақиқатда эса:

Биринчидан, Т.Алланов “Истиқбол” бўрдоқичилик хўжалиги мудирига 4046 кг эмас, 6022 кг тирик вазнда гўшт топширган. Қосимов ҳужжатлар — квитанцияларни сохталаштириб 1976 кг гўштни “уриб” қолган. Чунки топширилган гўштнинг 6022 кг эканини вилоят матлубот жамияти раиси ўринбосари Тўхлиевнинг 1999 йил 18 ноябрдаги №74-хати исботлаб турибди.

Иккинчидан, №935829-30-31 гўшт қабули квитанцияларида ҳам, 604-сонли чиқим ордерига ҳам Т.Алланов имзо қўйган эмас. Бу ҳол дастлабки терговда аниқланган. Имзоларни Қ.Қосимов ёки унинг жиноий шериклари қўйиб, жиноят йўли билан Т.Аллановнинг мулки ўзлаштирилган.

Биз юқорида таъкидлаган барча ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатлар жиноят ишида мавжуд.

Ҳожи бобога келсак, у киши бизларни:

— Э, укалар, ҳақиқат борми ўзи?! — деган хитоб билан қарши олдилар.

— Ҳақиқат бор! — дедик биз Ҳожи бобога ишонч билан.

Ҳожи бобонинг ҳалол мулкини Қ.Қосимовдек “уддабуронлар” ўзлаштириб кетгани, ўз мулкини қайтариб олиш учун Тўхта ҳожининг саккиз йилдан буён бефойда елиб-югургани, давлатимизнинг барча қонунлари Тўхта ҳожи томонида бўлиб, унинг топталган ҳуқуқини ҳимоя қилиши зарур ҳисобланган ҳолатда, Тўхта ҳожининг ҳам, қонунлар ва қонун ҳимоячиларининг ҳам бир жиноятчи кимсага кучи етмаётгани... бунинг барчаси аччиқ ҳақиқат эмасми?!

Атрофида шунча ҳақиқатлар қалашиб ётса-ю, Тўхта ҳожи яна қандай ҳақиқатни қидираяпти?!

Ахир саккиз йил саргардон бўлиб, унинг ҳақини ўмарган Қ.Қосимовнинг жиноят учун жавобгарлик муддати ўтгани сабаб ҳеч қандай жазо олмаслигини билиш ҳам 70 ёшга кираётган қария Тўхта ҳожи Алланов учун сабоқ эмасми?!

Бор ҳақиқатни англаган Ҳожи бобо эса, энди адолат қидириб иккинчи “саёҳат”ни бошламоқчи. Шунинг учун ҳам “саёҳат” олдидан биз мухбирлар Ҳожи бобога бир энлик очиқ хат ёзишни лозим топдик.

Ҳожи бобо!

Сиз вилоят суди раиси Н.Сатторовдан ўпкаламанг! Вилоятимизнинг бош ҳаками сизга нисбатан адолатсизлик қилган эмас, қонун талабини бажарган, холос. Қонунда эса жиноят учун жавобгарлик муддатлари аниқ белгилаб берилган. Судлар томонидан уни бажармаслик ҳам қонунбузарлик деб баҳоланади. Бу жиноий ишнинг уч инстанцияда кўрилганлиги судьяларнинг Сиз — жабрдийдага холис қараганликларининг белгиси. Аслида бу жиноий иш тергов пайтидаёқ ҳаракатдан тўхтатилиши зарур эди. Жиноят муддатининг ўтишида судьяларнинг ҳам, сизнинг ҳам айбингиз йўқ. Биз ЎзРЖПК ва ЎзЖКда киритилган қонунларни обдон варақлаб чиқдик. Қонунларда жиноят учун жавобгарлик муддатининг ўтишига айбдор бўлган сансалор амалдорларга жазо белгиланган модда йўқлигидан афсусландик. Энди, ҳақиқий айбдорлар: жиноят йўли билан сизнинг ҳаққингизни ўзлаштирган Қ.Қосимов, сизни идорама-идора сарсон қилган бағритош амалдорлар жазоланмайдилар. Сиз художўй одамсиз, кўзни чирт юмиб, уларга Аллоҳдан жазо тиланг!

Сурхондарё вилоят суди раёсатининг қарорига эътибор берсангиз, ундаги хулосада: “...ишни фуқаровий даъвогар Алланов Тўхтанинг 1618400 сўмни фуқаролик судлов тартибида ундиришлик ҳуқуқи қолдирилсин...” деган жумла бор. Тажрибали судья Н.Сатторов бу жумлани бекорга киритган эмас. Сиз тортинмасдан ариза ёзиб Денов судига топширинг. Аризангизни фуқаролик судлов тартибида кўриб чиқадилар. Сизга фуқаролик судловида даъво муддати бор-йўғи 3 йил эканини айтсалар, қўрқманг. Фуқаролик кодексининг 163-модда 4-қисмида жиноят туфайли етказилган зарарни тўлаш ҳақидаги талабларга даъво муддати жорий қилинмаслиги аниқ белгилаб берилган. Сиз эса “Истиқбол” хўжалиги мудири Қ.Қосимов содир этган жиноят туфайли зарар кўргансиз. Демак, Қ.Қосимовдан ўз ҳақингизни ундириб олишингиздан умид қилса бўлади. Умар закунчининг "Ҳақиқат осмонда - калити ҳаммомда" дегани бекор.

Ҳожи бобо, бўш келманг! Денов суди ўзларига беш панжадай таниш бўлиб қолган бу ишни, яъни сизнинг аризангизни адолат билан кўриб чиқишига бизда шубҳа йўқ. Яна ким билади, дерсиз...

Холиқ ХУРСАНДОВ,
Даврон ОРИПОВ,
“Ҳуррият”нинг махсус мухбирлари

АФСУС

РАДЛОВНИНГ ТААССУФИ

"Дуогўй" йўлтўсарлар кимлар, аслида?

Зуҳриддин ИСОМИДДИНОВ

Ўтган асрда Самарқандда бўлган академик В.В.Радловнинг сўзига эътибор берайлик:

“Шаҳардан ташқарида, унинг шимоли-шарқида Ҳазрат Шоҳи Зинда (Қусам ибн Аббос) мақбараси жойлашган, — деб ёзади у. — Мозор биноси баланд бир тепаликка қурилган ва ҳозир шаҳар деворларига қадар ёқалаб борган улуғ бир қабристон билан қуршалган.

Мақбарага етиб боргач, пештоқли бир бино ва тор йўлак оралаб ғаройиб нақшлар билан зийнатланган масжидга кирдик. Бу ерда бошлаб юргувчиларим тўхтаб, қисқа ибодат қилишди, сўнгра кичик бир эшикдан ўтиб, авлиёнинг туғи қўйилган хоначага кирдик. Хонанинг қибла ёғида темир панжара ўрнатилган, унинг ортида – авлиёнинг турбати. Кузатувчиларим панжарага ихлос билан юз суртиб, қўллари билан силашди, ана шундан кейин сураи Фотиҳа ўқилди.

Панжарага яқин келиб, унинг ортидаги чоғроқ қизил мармар бўлмага кўз ташладим, ичида ғиштин сағана бор экан. Қабрнинг устида – яшил ва кўк латта парчалари. Кузатувчиларим менга шу авлиёнинг авлодидан бўлган дахма қоровулига озроқ садақа беришим дуруст бўлишини айтишди. Мен кираверишда бизни кутиб турган муллага бир рубллик рус пулини бердим. Шу пайтга қадар бино жимжит эди, аммо бошқа бир мулла осмондан тушгандек пайдо бўлиб, биринчисидан: "Бу пулни манга бергил, чароки ман авлиёнинг авлодидан бўлуб, мозорнинг қоровулидурман", деб талаб қилди. Можаро талотўп муштлашувга айланди, бу жойларнинг табаррук эканлигига қарамай, оғизга олиб бўлмайдиган ҳақорату сўкишлар авжига минди. Жанжалга шу ерда ҳозир бўлганларнинг ҳаммаси аралашиб кетди. Ушбу манзара менга шу қадарлик оғир таъсир қилдики, бу муқаддас жойдан тезроқ нари кетиш пайида бўлдим".

Бу гапларни Радлов 1868 йилда ёзган. Шундан бери ҳам 133 йил ўтибди... Демак, Радлов ҳам, у парчада тилга олинган бошқа кишилар ҳам аллақачонлар дунёдан ўтиб кетишган. Аммо орият туйғуси ўлмас экан. Радловнинг шу гапларини қачон ўқисам, ўша "шайх"ларнинг орсизлигидан хижолатга тушаман, арзимас пулни деб ўзгалар олдида миллатимиз шаънини, ўз одамийлик ғурурини ерга топтаган мутаҳамларнинг қилмишидан ғамгин бўламан...

Шифокор-ёзувчи Алижон Зоҳидийнинг "Ҳуррият"да чоп этилган "Бер-бер даргоҳ", "Бахтингдан очаймi?" кабі мақолаларини ўқиб, Радловнинг эсдаликларидаги бу гаплар яна ёдга тушди. Алижон Зоҳидий тиланчилар, хусусан, табаррук қадамжолардаги гадойларнинг хиралиги тўғрисида куйиниб қалам тебратибди. Балким, айримларга маҳоват туюлар, аммо миллатнинг ориятига дахлдор муаммо бу. Ҳеч бўлмаса, шуни эътироф этиш керакки, юртимизга узоқ-яқиндан келадиган меҳмонлар аксар ана шундай табаррук гўшалар билангина танишади, ҳар ким ўз кўзи билан кўрганидан келиб чиқиб баҳо беради. Бу тайин гап.

Ўзбекистон — азиз-авлиёлар кўп ўтган қутлуғ бир маъво. Биз бундан фахрланамиз, шунинг учун ҳам ўзгаларнинг "Хўп яхши жойлар экану, эсизгина гадойларнинг кўплиги чатоқ экан-да" деб сўзлашларини асло истамаймиз. Ҳозир эса, агар очиқ эътироф этадиган бўлсак, вақтинчалик қийинчиликлар баҳона, қоровулчиликка, фаррошликка ҳам бўйни ёр бермайдиган юз-юзлаб такасалтанглар юзига чарм қоплаб, тиланчиликка ўтволган. Қарийб ойлик маош ҳажмидаги пенсия эса етмаётган эмиш. Мусича билан чумчуқ тегирмонда уймалашганидай, бунақаларнинг аксарияти табаррук жойларга танда қўйишган.

Албатта, кейинги йилларда кўп нарса ўзгарди. Айниқса, истиқлолга эришаганимиздан сўнг беҳисоб тарихий обидалар таъмирланди, айримлари батамом қайта қурилди. Асосий мақсад – халқнинг, айниқса, ёшларнинг диний ва миллий қадриятларга эҳтиромини ошириш, аждодларимизнинг шонли тарихини бор бўйи билан тиклаб, миллат фарзандларининг Ватанга муҳаббат туйғуларини камол топтириш. Бундан бугун ҳамма мамнун.

Аммо минг афсус, бояги ҳол ўзгармаяпти - ўз пасткашлиги, олчоқлиги билан табаррук қадамжолар шукуҳига доғ тушираётган ҳар хил таъмагирлар, гўё буваси ўлиб шу жой унга мерос қолгандай, муқаддас даргоҳни "ўзиники" қилиб олган ҳирсдан тўқ тиланчилар уймалашгани-уймалашган. Уларнинг қилиқларини кўриб, бу ерларга ихлос билан минглаб чақирим йўл босиб келган меҳмонлар олдида хижолатдан ерга киргудек бўласан киши.

Шу ўринда бир воқеа. Шоир Турсунбой Адашбоев ўғлини уйлантирганида Ўшга салкам бир вагон меҳмон – шоиру ёзувчилар, ноширлар тўйга боришди. Май ойининг сарин бир чошгоҳида тоққа – шаҳарнинг қоқ ўртасидаги Тахти Сулаймонга чиқиб зиёрат қиладиган бўлдик. Мўъжазгина, аммо табаррук ҳисобланадиган, бир замонлар Бобур ҳам тавоф қилиб, азбаройи ихлосидан унинг устига ғиштин бино қурдирган бу тоғ устида зиёратчилар кўп экан. Боқсангиз, бутун шаҳар – оёқ остида, ҳавонинг тиниқ ва тозалигидан юзлаб чақирим олислардаги тоғ чўққилари ҳам ярқираб, кафтдагидек кўринади. Киши бундай пайтларда улуғвор, покиза ва сокин ҳисларга ғарқ бўлади.

Бироқ ногаҳонда тошлар ортидан тақамўйлов бир киши товуши ҳирқираб, чиқиб келди:

- Келинглар, э меҳмонлар, келинглар! Қани, омин, хуш келибсизлар. Энди ўтиринглар, бир Қуръон ўқийлик...

Мен пайқамай, яқинроқ ўтириб қолган эканман, "қори"нинг оғзидан чиқаётган арақ ҳиди кишининг димоғини тарс ёриб юборгудай эди, "тиловат"ини-ку, айтмай қўя қолай. Хуллас, тезроқ қутулиш учун ҳар ким бир нима садақа қилган бўлди, ноилож, сал пастроқдаги уч-тўрт туп дарахт ўсган бир сайҳонликка тушиб, яна атроф томошасига берилдик.

- Э, келинглар, меҳмон акалар! – деган жарангдор товушни эшитдик бу сафар. Йигирма беш ёшлардаги йигит дарахт ортидан шимини тугмалаб, чиқиб келарди. – Ихлос билан келибсизлар, раҳмат сизларга. Бир Қуръон ўқиб қўяй...

Қарасак, тоғ сўкмоғининг қаерида текисроқ бирон майдонча учраса, биттадан ана шунақа "мезбон" тайёр экан. Пастга тушгунча камида ўн беш жойда "ихлос қилиш"га тўғри келди-ёв. Тоғдан тушиб, шаҳарнинг машина тутунига омухта бўлган кўчаларига кириб борибгина эркин нафас олдик. Офтоб ҳамон чарақлаб турар, аммо меҳмонларнинг таъби хира бўлган эди...

Чатоғи шундаки, ана шундай азиз жойлардан ризқини териб юрган ҳар хил қорию тиланчиларгина эмас, расмий ходимлардан кўпларининг ҳам ихлоси том, эътиқоди эса чинакам эмас, кўплари бебилиска хизматга нотўғри қўйилган.

Бир йил Самарқандга бориб, Гўри Амирни зиёрат қилганда кўрдик – бу даргоҳга кираверишдаги майдонча ўртасига кўққайтириб қўйилган ёғоч дўкон соҳиби, гавдалик бир йигит будкасини бири-биридан ҳаёсиз расмлар билан "безаб" тўлдирган экан. "Биродар, шундоқ табаррук жойда бу расмларни ёпиштириб қўйиш айб бўлмайдими?" – деган дашномимизга терс қараб, бир нималар деб ғўлдираниб қўйди, тилини тушуниб бўлмади. Ҳар ҳолда, сайёҳлар билан мулоқотда бўладиган ҳар бир кас шу қадамжога ихлосли шахс бўлгани дуруст, бўлмаса, унинг бозор паттачисидан фарқи қоладими?

Халқимиз ихлосманд. Бировни муҳтож деб эшитса, ўзи оч қолиб бўлса ҳам, унга ўз ризқини тутадиган жўмардлар бисёр. Битта майиз топса, қирққа бўлиб баҳам кўришга рози одамларимиз кўп. Аммо ўзи камбағалгина бўлса ҳам, тиланиб турган гадога садақа қилмай ўтолмайдиган одамларнинг будшудини қўймай шилишга тайёр беорлар кўпайиб кетди-да.

Яқингинада бир лозимат билан Нуротага бордик. Мезбонлар машҳур чашма бўйига олиб чиқишди. Қаранг, атиги ўн йил ичида бу жойлар нақадар ўзгариб кетибди! Чашма ёнидаги хароб, қулфлари занглаб кетган масжид ҳам ҳашаматли қилиб қайта қурилибди, теварак обод.

Аммо гала-гала тиланчилар... Болалар тўдаси бор бунда, аёллар тўдаси... Кўча юзида эса кўк салла ўраган, кўркам юзли, олача чопон чоллардан бир нечтаси яқин келиб, фотиҳа беради — хайр қиласиз, ундан ўтсангиз, яна бир гуруҳ отахонлар юзланади... Масжиду чашма теварагида эса тилсиз гадолар — кавшарлаб ясалган катта-катта оғир қутилар. Улар овоз чиқариб тилана олмагани учун корнига хайр-садақа беришнинг нақадар жоизлиги тўғрисида гаплар битиб қўйилган. Қаёққа қараб бурилсанг — тумшуқ тагидан битта темир қути чиқади! Аттанг, дейсан киши, шу қутилардан тўрттагинасини бирон трактор тележкасига солиб, зиёратчи меҳмонлар ёнида олиб юришини ҳам йўлга қўймабдилар-да.

Ахир, бу жойларга патта олиб кирувдик-ку, хўш, бунча яшикларга пулни ким учун тиқишимиз керак ўзи? Мезбонларнинг хижолат бўлганини эса, айтманг.

Тўп-тўп ихлосмандлар билан ҳамиша гавжум машҳур Зангиота мақбараси яқинидамиз. Буни қарангки, атаганини ичкарига олиб кириб берганларники камдай, катта кўчанинг икки юзига ҳам биттадан стол қўйиб, икки дуогўй ходим ўтириб олган. Йўлдан ўтаётганлар "атагани"ни ташлаб кетиши учун. Машинадан тушишга эринган бойваччалар эса сигнал чалиб чақириб, машина деразасидан керилибгина назр узатади. Авлиёсурат дуогўйлар дарров бориб оладилар, юзга қўл сийпайдилар — омин! Қани, чу денг мошинни! Дарров кейингисига юзланадилар. Дуогўйлардан биттаси, гирдиғумдан келган бир отахон эса, рамазон кунлари бўлишига қарамай, стол ёнига каттакон термосни қўйиб олган, қайноққина чойдан ҳўплаб турибди. Пул турганда, рўза чиқора!

Ўзбек халқининг бирламчи фазилати — орият. Абдулла Қаҳҳор буни таърифлаб, "ўзбекларда орият дин туйғусидан ҳам кучли", деган эди. Мундоқ ўйлаб қарасангиз, дину диёнат ҳам, сабру қаноат ҳам ориятли одамда бўлади-да! Ориятли одам, агар очликдан ўлиб қолгудек аҳволда бўлмаса, тиланчилик қилмайди. Ҳеч эътибор қилганмисиз, озгантўзган гадойлар деярли учрамайди, балки овози тошни тешгудек кучли, мўмай пул деса эртаю кеч чопадиган қувват бор, ўзиям тўқ, кўзиям тўқ (яъни нон, ёки икки сўм-уч сўмлик садақангизни олмайдиган) "профессионал" гадойлар фаолият кўрсатишяпти.

Тўғри, эл-юртчилик, беш қўл баравар эмас, муҳтож бўлиб, бировнинг қўлига қараб қолган одамлар бор. Жамият ана шулар билан ҳам бир бутун. Яхши ё ёмон тушига садақа атаб юрган кишилар бирон мискинга эҳсон қилиб, руҳан тозаришни ҳам ўйлайди. Аммо тиланчилик муҳтожлар иши бўлиши керак. Муҳтож эса, кундалик таомга етгулик хайрга қаноат қилиши даркор. Қўлига бир даста йигирма бешталикни ушлаб олиб, ўзидан камбағалроқ одамлардан тиланаётган гадо мурувватга эмас, мажбурий меҳнатга сазовор кўрилиши керак. Фалокат туфайли бир қўлидан ажралган, аммо тиланчиликдан ор қилиб, меҳнатни бўйнига олиб, бозорда арава судраб юрган ҳиммати баланд одамлар ҳам бор.

Қўлдан келганича ҳалол меҳнат қилишнинг ўзи ҳам бир ибодат. Узун тасбеҳни намойишга тутамлаб, оқ матони бўйинга солиб, ҳар ёққа оч назар билан аланглаб, дилда бўлмагани ҳолда тилда зикр қилмоқ эса мўминнинг иши эмас.

Бинобарин, табаррук қадамжоларни бундай доғули "мискин"лардан тозалаш шу зиёратгоҳ маъмуриятининг, маҳаллий ўз-ўзини бошқариш идораларининг газетаси бўлиши керак. Йигирмалик комиссия раиси айтганидек, уларга зиёратгоҳлар маъмурияти бас кололмаётган бўлса... у ҳолда юртимизга келиб-кетувчи сайёҳлар олдида элимизнинг шаъни пастламаслигини ўйлайдиган бошқа ташкилотлар ҳам бу ҳақда ўйлаб кўришлари керак бўлади.

ЖАВОБ

“Мен қамалиб чиқдим”

(“Ҳуррият” ,2000 йил, 5-сон)

“Ҳуррият” рўзномасининг шу йил 02 феврал 5-сонида чоп этилган журналист Ялғош Сариевнинг “ Мен қамалиб чиқдим” сарлавҳали мақоласида кўрсатилган ҳолат бўйича Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ходимлари томонидан хизмат текшируви ўтказилди.

Текширув жараёнида мақолада номлари кўрсатилган Қўшработ тумани ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция подполковниги Х. Қодиров Я.Сариевнинг автомашинасидан топилган гиёҳванд моддаси кимга тегишли эканлиги ҳолати бўйича ўтказилган ҳаракатлар устидан суст назорат олиб борганлиги учун, шу туман жиноят қидирув бўлинмаси катта тезкор вакили, милиция майори Ғ.Қаршиев, давлат автомобиль назорати бўлинмаси йўл-патруль хизмати инспектори, милиция старшинаси Ҳ.Эргашевлар холисларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини ҳамда ҳужжатларнинг ҳар томонлама тўлиқлигини таъминламаганликлари учун интизомий жазога тортилишлари керак эди, аммо Х.Қодиров 1999 йилнинг 17 март куни вилоят ИИБ бошлиғининг 34-сонли буйруғи билан нафақага чиқарилганлиги, 1998 йил 28 август куни вилоят ИИБ бошлиғининг 89-сонли буйруғи билан Ғ.Қаршиев, Х. Эргашевлар шахсий илтимосларига кўра ички ишлар идоралари сафидан бўшаб кетганликлари аниқланди. Қўшработ туман ИИБ навбатчилик қисмининг катта навбатчиси, милиция капитани Б.Қ.Ирзақулов ҳамда ИИБ ТБ терговчиси, милиция капитани Б.И.Эшназаровлар хизмат вазифаларига тўлиқ ёндашмаганликлари учун, интизомий жазога лойиқдирлар, аммо орадан бир ярим йил вақт ўтганлиги сабабли ички ишлар идоралари “Интизомий Низом” нинг 33-бандига асосан уларга интизомий жазони қўллаш мумкин эмаслиги ҳисобга олиниб, улар қаттиқ огоҳлантирилдилар.

Навоий вилояти ИИБ ТБ ўта муҳим ишлар бўйича катта терговчиси, милиция майори Б.Т.Ғофуров 1998 йилнинг 25 сентябр куни жиноят ишининг Я.Сариевга тегишли қисми қилмишида жиноят таркиби бўлмаганлиги сабабли, уни тугатиш тўғрисида, 1998 йилнинг 26 сентябр куни эса Я.Сариевнинг шахсий автомашинасида 61,1 грамм гиёҳвандлик моддаси номаълум шахс томонидан қолдирилган деб топилиб, жиноят ишининг бу қисмини тўхтатиш тўғрисида қарорлар қабул қилган. Шуларни ҳисобга олиб, вилоят ИИБга аниқланмаган шахсни топиш ишини жадаллаштириш топширилди.

Самарқанд вилояти ички ишлар бошқармаси раҳбариятига ушбу ҳолатни ходимлар ўртасида муҳокама қилиш тавсия этилди.

А. ШАРОФУДДИНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги тергов бошқармаси бошлиғи

Грипп - нафас олмаслик, гапирмаслик фасли

МАҒРИБУ INTERNATIONAL LIFE МАШРИҚ

ҚИСҚА ВА ҚИСҚА

ШАРҚИЙ ОСИЁДА ХАЛҚАРО ЖИНОЯТЧИЛИК

Таиландда халқаро жиноятчиликка қарши кураш юзасидан Осиё Тинч океани анжумани бошланди. БМТ ва Таиланд хукумати томонидан ташкил этилган анжуман минтақада коррупцияни тўхтатишга даъват этади. Экспертларнинг маълум қилишича, халқаро жиноий синдикатлар Осиёдаги иқтисодий инқироз пайтида улкан даромад олишган. БМТ хулосаларига кўра, жиноий гуруҳлар гиёҳванд моддалар савдоси, одамларни ноқонуний равишда бир мамлакатдан иккинчисига олиб ўтиш ва бошқа йўллар билан ҳар йили бир ярим триллион долларгача маблағ тўплашган.

УГАНДАДАГИ ФОЖИА

Уганда полицияси раҳбари икки кун олдин қишлоқ черковидан топилган ёниб кетган одамлар жасади диний секта аъзолари жамоа бўлиб, ўз-ўзларининг жонларига қасд қилишганларига ҳеч бир шубҳа қолдирмаганлигини маълум қилди. Қурбонлар орасида ўз хоҳишлари билан ўлимни бўйнига олмаган болалар ҳам мавжудлигини ҳисобга олган ҳолда полиция қотиллик аломатларини ҳам ўрганиб чиқишга қарор қилди. Шунингдек, хабарларга кўра, диний секта раҳбари ҳам 300 нафар издоши билан бирга ўз жонига қасд қилган. Маҳаллий аҳолининг сўзларига кўра, секта аъзолари ўз жонларига қасд қилишдан олдин катта базм уюштиришган. Сўнгра улар черковга киришиб, ўзларини ёқиб юборишган.

ГААГА ТРИБУНАЛИ ЗЎРЛАШГА ҚАРШИ

Ҳарбий жиноятлар бўйича Гаага трибунали мусулмон қизларни зўрлашда айбланаётган, Босния серблари бўлинмаларига қўмондонлик қилган уч кишига қарши иш бошлади. Прокурорнинг хабарига кўра, судланувчилар 1992 йилда Фоча шаҳри жанубидаги фильтрация лагерларига раҳбарлик қилишган. Хабарларга кўра, айрим жабрланувчиларнинг ёши 12 да бўлган. Судланувчилар ўз айбларини тан олишаётир.

"Туркистон — пресс"

САЙЛОВ

ЎТГАН ЯКШАНБА КУНИ РОССИЯ ЎЗ ЙЎЛИНИ ТАНЛАДИ – МАМЛАКАТ ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТИНИ САЙЛАДИ!

ТЎЙДАН ОЛДИН НОҒОРА ҚОҚҚАН АЙРИМ СИЁСАТЧИЮ СИЁСАТ МАЙДОНИДАН ЎРИН ЭГАЛЛАШГА ИНТИЛАЁТГАНЛАРНИНГ ПАСТ-БАЛАНД БАШОРАТЛАРИ ЧИППАККА ЧИҚДИ.

РОССИЯЛИКЛАР ДЕМОКРАТИЯ ВА ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИНИ ТАНЛАДИ: **ВЛАДИМИР ПУТИН** ПРЕЗИДЕНТ САЙЛОВЛАРИНИНГ БИРИНЧИ ТУРИДАЁҚ САЙЛОВЧИЛАРНИНГ 52,64 ФОИЗ ОВОЗИ БИЛАН РОССИЯ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА САЙЛАНДИ.

РОССИЯ, ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТ МУБОРАК!!!

Кимлардир кутган иккинчи тур сайловига ҳам ҳожат қолмади. Бу эса ўз навбатида иккинчи тур сайлови учун совуриладиган 800 миллион рублнинг давлат ғазнасида сақлаб қолинишига олиб келди. Тўғрида, рус қишлоғу шаҳарларида ойлаб нафақа пойлаётган ёхуд ишлаб чиқарган маҳсулоти ҳақини ўз вақтида ололмаётган меҳнаткаш халқ озми?!

Иқтисодни ҳурмат қиладиган Москва шаҳар мэри Юрий Лужков ҳам россияликлар кейинги тур сайлов компаниясига пул сарфламасликларидан хурсанд эканлигини яширмади.

Сайлов натижалари мамлакатдаги айрим жамиятшунос ва сиёсатчиларнинг социологик тадқиқотлари натижаларидан анчайин фарқланади. Яъни, айримларнинг фикрича, сайлов натижалари бошқача ҳам бўлиши мумкин эди...

Аммо ундай бўлмади. Ҳеч қачон "меъдага тегмайдиган" лавозим учун бўлган курашларда кўпчилик кў-ў-пчилик бўлиб курашди. Ҳатто, бу ишда ҳеч қачон муваффақиятга эришиши мумкин эмаслигини олдиндан билган "эски сиёсат" "арбоб"лари ҳам, "янги ҳаваскор"лар ҳам жон олиб-жон беришди. Ноумид — шайтон. Буёғи, ҳарна бўлса-да, сиёсий обрў орттириб олиш имкониятини қўлдан бой бериш ҳам инсофдан бўлмас...

Президентлик сайловларида иштирок этиш-этмаслиги ҳақида сўз юритиб, анча-мунча шов-шувларга сабаб бўлган сиёсатчиларни инобатга олмаганда 12 киши катта курашга бел боғлаганди. Сайлов арафасида сиёсат майдонида яқиндагина ном қозонаётган Евгений Савостьянов "Яблоко" лидери Григорий Явлинский фойдасига ўз номзодини қайтариб олди.

Рақамлардан кўриниб турибдики, Россияда мамлакатнинг демократия тамойиллари асосида ривожланишини қўллаб-қувватловчилар сони кўпчиликни ташкил этади. Аммо шунга қарамасдан "халқлар отаси"дан қолган, шарти кетиб парти қолган ғоялар таъсирида боши айланиб юрган шовинистлар ҳам оз эмас.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Россия Федерацияси Президенти вазифасини бажарувчи Владимир Путин номига табрик мактуби йўллади. Унда қуйидаги жумлалар ҳам ўрин олган: **"Имоним комилки, сайлов якунлари Сизнинг Россия етакчиси сифатида жамиятни жипслаштириш, унинг улкан салоҳиятини Россияни буюк давлат сифатида тиклашга йўналтириш, халқнинг муносиб турмушини таъминлаш, демократия ва тараққиёт йўлидан изчиллик билан ривожланиш борасида бошлаган ишларингизга бўлган юксак ишонч мезонидир".**

Бир сўз билан айтганда, Путинни халқнинг ўзи танлади.

Россия Президентини топди!

Қатъиятли, фикрида собит, ўзбекона лутф билан айтганда, дангал одам билан ишлаш Россиянинг қадрдон дўстларига ҳам ёқади.

"Труд" газетаси маълумотларига қараганда, президент сайлови натижалари қуйидагича бўлди:

Станислав Говорухин	0,45 %
Умар Джабраилов	0,08 %
Владимир Жириновский	2,72 %
Геннадий Зюганов	29,34 %
Элла Памфилова	1,02 %
Алексей Подберезкин	0,14 %
Владимир Путин	52,64 %
Юрий Скуратов	0,43 %
Константин Титов	1,5 %
Аман Тулеев	3,02 %
Григорий Явлинский	5,84 %
Барча номзодларга қарши берилган овоз	1,9 %

Норали АСЛОН

КИТОБ

САҲНАГА КЎЧГАН ТАРИХ

"Тарих ва саҳна" рисоласини ўқинг!

Шу кунгача тарих ва саҳна мавзуини жиддий ўрганиб, атрофлича таҳлил қилишга ҳеч ким журъат этмаган эди. Санъатшунос олим Тоир Исломов айни шу мавзуга бағишланган "Тарих ва саҳна" рисоласини яратди.

Рисола "Туғилиш, шаклланиш ва тараққиёт йўллари" ва "Темур ва темурийларнинг саҳнавий қиёфалари", деб номланган икки бобдан иборат. Биринчи бобда муаллиф коммунистик тузумнинг маданият ва санъат, хусусан, театрга муносабатини, собиқ мафкуранинг театр санъатига таъсирини холис шарҳлайди: "Фуқаролар уруши даврини театрда акс эттиришни талаб қилар экан, — деб ёзади Т.Исломов мафкуравий тазйиқни назарда тутиб, — воқеликка қандай тус беришни ҳам ўзи белгилар эди. Бунга кўра Октябр ғояларини қабул қилганлар ва ёки унга эргашганлар ҳақ, уни қабул қилмаганлар ёки унга эргашмаганлар, албатта, ноҳақ деб талқин қилиниши шарт эди". Муаллиф Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур, Ҳусайн Бойқаро, Бобур ва бошқа Шарқ арбоблари хукмрон мафкура томонидан ноҳақ қораланганини таъкидлайди.

Рисолада саҳна ва мафкура масаласи ёритилиши билан чекланилмайди. Муаллиф, шунингдек, миллий тарихий драманинг майдонга келиш сабабларини, бу мавзуда яратилган илк асарларни диққат марказига олади. Жумладан, Фитрат асарлари таҳлил қилинади, "Муқанна", "Жалолиддин" пьесалари асосида яратилган спектаклларнинг саҳнада қисқа умр кўрганининг сабаблари очиб берилади.

Иккинчи жаҳон уруши қизиб турган бир паллада ўзбек халқининг миллий ғурурини кўтариб, жанговарлик ва ватанпарварлик хусусиятларини кучайтирувчи, режиссёр ва актёрлар томонидан юксак маҳорат билан ижро этилган, ўзбек адабиётининг сардорлари Ғафур Ғулом ва Ойбек томонидан матбуотда юксак баҳоланган Мақсуд Шайхзоданинг "Жалолиддин" тарихий драмаси саҳнадан зўрлик билан олиб ташланган.

Тадқиқотчи рисолада пьеса қаҳрамонларининг тарих саҳнасида тутган мавқеи ва ўйнаган ролини муқояса қилади, Шайхзода қаҳрамонлари фаолиятини илмий ва бадиий жиҳатдан пишиқ-пухта яратганини ишончли далиллайди. Т.Исломов "Алишер Навоий" тарихий-биографик драмасининг яратилиши тарихини чуқур ўрганганини яққол сезилади.

Тўққиз қисмдан иборат бу бобда "Муқанна", "Муқимий", "Фурқат", "Абулфайзхон", "Соҳибқирон Темур" каби тарихий – биографик жанрдаги асарлар таҳлил қилинган. Хусусан, Фитрат ижоди ҳақида фикр юритар экан, муаллиф:

Фитратнинг тарихга муносабат мактаби жадидизмнинг мафкуравий асосини ташкил қиларди. Большевиклар жадидизмни қанчалик қораламасин, унинг раҳнамоларини ва биринчи навбатда Фитратни йўқотиш билан чекланмай, унинг илмий-ижодий меросини қанчалик тақиқламасин, Фитрат мактаби ўзбек миллий онгига илдиз отиб улгурган эди" деганида ҳақдир.

Олим мавзуни ўрганиш борасида ўз ҳамкасблари билан жиддий баҳсга киришиб фикрларини исботлашга ҳаракат қилгани эътиборга сазовор. У катта тарихий даврда яратилган асарларини ва саҳна жараёнини кўздан кечириб, тарихий ва бадиий ҳақиқат, тарихий қаҳрамон ҳамда миллий онгнинг ўзаро боғлиқлиги, драматург, режиссёр, актёрларнинг якдил ҳаракати самарасини яхлит ҳолда кўрадики, бу, сўзсиз, Т.Исломовнинг ўзбек театршунослик илмига қўшган муносиб ҳиссаси, десак муболаға бўлмайди.

Маълумки, собиқ шўролар даврида Темур ва темурийлар ҳақида асар ёзиш у ёқда турсин, ҳатто гапириб бўлмасди. Аммо Иккинчи жаҳон уруши охирида миллатимиз фахри амир Алишер Навоий ҳаёти ва фаолияти ҳақида тарихий-биографик асарнинг яратилиши халқимизнинг қаддини тиклаш, руҳий-маънавий жиҳатдан келажакка катта умид уйғотиш эди.

Ўзбек адабиётининг икки забардаст адиби Уйғун ва Иззат Султон томонидан яратилган бу асар миллий малакали театр асосчиси Маннон Уйғур томонидан билимдонлик ва зийраклик билан саҳнага олиб чиқилди. "Тарих ва саҳна" рисоласи муаллифи ушбу асарнинг тарихий манбалари ва мафкуравий синовларини таҳлилга олади. Ушбу драма ва спектакл таҳлилига бағишланган бўлимини кузатар эканмиз, олим кўпгина тарихий манбаларни кўздан кечирганига гувоҳ бўламиз.

Тадқиқотчи рисолада батафсил таҳлил қилган иккинчи асар М.Шайхзоданинг "Мирзо Улуғбек" трагедиясидир. Бу қалби дарё адибнинг деярли ўн олти йилдан сўнг театр ва драматургияга қайтиши эди. Шайхзода фақатгина шоир, драматург ва таржимон эмас, балки араб ва форс манбаларини чуқур ўрганган олим ҳам эди. Т.Исломов драматург ижодини таҳлил қилар экан, Шайхзода Улуғбек, Абдулатиф, Хўжа Аҳрори валий, Гавҳаршодбегим, Саид Обид характерларининг тарихий илдизларини топганини кўрсатиб беради. Давр қиёфасини очади. Навоий ва Бобур хотираларига суяниб ўз фикр-мулоҳазаларини исботлашга ҳаракат қилади. Шу боис Т.Исломов ўқувчи кўз олдида театршунос олимгина эмас, балки тарихчи олим сифатида гавдаланади. Персонажларнинг тарихий ҳаққонийлигига исботлар келтиради. Айни чоқда саҳнавий талқин, режиссёр ва актёрлар ижроси ҳақида ҳам тўхталади.

Муаллиф ўзбек саҳнасининг устун асарлари ҳақида фикр юритиш билан бирга кейинги йилларда яратилган асарлар, жумладан, Абдулла Ориповнинг "Соҳибқирон" драмаси асосидаги спектаклга ҳам ўз муносабатини билдиради.

"Тарих ва саҳна" улкан тадқиқотдан бир шингил. Муаллиф имкон қадар ҳар бир асар ҳақида кенгроқ, асослироқ фикр-мулоҳаза юритишга ҳаракат қилган. Шу билан бирга рисолада айрим камчиликлар ҳам учрайди. Масалан, "Муқимий", "Соҳибқирон", "Темур ва Боязид" ва бошқа асарлар ҳақида ҳам кенгроқ фикр юритиш Яқуб Чархий, Хўжа Аҳрори валий тимсолига янада чуқурроқ ёндашиш мумкин эди. Чунки улар Ислом оламида машҳур ва ўзлари ҳақида асосан ижобий фикрлар қолдирган зотлардир. Шунингдек, спектакллар ҳақидаги мулоҳазалар жуда қисқа бўлиб қолган.

Умуман, "Тарих ва саҳна" ўзбек театршунослик илмида тарихий асарлар яратиш масаласини изчил очиб берувчи ягона тадқиқот бўлиши билан бир вақтда, у кейинги тадқиқотлар ва саҳна ижодкорлари учун зарур манба бўлиб қолади.

Сирожиддин АҲМАД

ШАРҲ

Маълумки, толиблар ҳаракати АҚШ Марказий разведка бошқармаси ва Покистон махфий хизматининг фаол аралашуви билан ташкил этилди, дейди покистонлик журналист Аҳмад Рашид ўзининг "Озодлик" радиоси орқали эълон қилинган "Толибон: экстремизм экспортчилари" номли таҳлилий репортажида. Барча мусулмон давлатларини СССРга қарши ялпи жиҳодга сафарбар қилиш мақсадида бу давлатлар афғон мужоҳидлари сафига ўн минглаб исломий жангариларнинг келиб қўшилишини турли йўллар билан рағбатлантирдилар. Американиклар ўзлари қандай шайтоний куч яратганликларидан фақат 1993 йилда Афғонистон ҳарбий базаларидан етишиб чиққан араб жангарилари Нью-Йоркдаги жаҳон савдо марказини портлатганларидан сўнггина ҳушёр тортдилар.

МУДҲИШ ЭКСТРЕМИЗМ ЎЧОҒИ

Бу фожеа Афғонистондаги ғалабадан руҳланган исломий жангарилар: "Жаҳондаги супер давлатлардан бири Совет Иттифоқини мағлуб этдик. Энди навбат иккинчи қудратли куч - АҚШга келди", деган ишончда эканликларини кўрсатди. Ўшанда афғон мужоҳидларининг энг бадавлат ҳомийси Усама бин Ладен эди ва ҳамон шундай бўлиб қолмоқда. Покистон ва Саудия Арабистони махфий хизмати ҳомийлиги остида афғон жиҳодига раҳнамолик қилган бин Ладен 1996 йилда Афғонистонга қайтди. Кўп ўтмай у ўз ҳомийларига қарши чиқди. Саудия Арабистони подшоҳлиги оиласи ва АҚШга қарши жиҳод эълон қилди. Толибларнинг олий раҳбари Муҳаммад Умар билан қалин дўст бўлишга эришгач, бин Ладен 1997 йили мулла Муҳаммад Умарнинг Қандаҳордаги қароргоҳига кўчиб ўтди. Бин Ладен шу ердан туриб советларга қарши курашда қатнашган афғон ва араб мужоҳидларини қайта қуроллантирди ва улар асосида 055 деб номланган бригада ташкил этди. Бин Ладен Қандаҳорга келганига қадар толибларнинг араб афғонлари ёки панисломий мафкура билан умуман алоқалари йўқ эди. Аммо тезда ўзининг янги дўсти таъсирига берилган мулла Муҳаммад Умар американиклар, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Саудия Арабистони подшоҳлиги оиласи ҳамда ғарбий тарафдор мусулмон давлатлари шаънига кескин чиқишлар қила бошлади. Бундай баёнотлар ортида айнан бин ладенча услуб ётганини илғаш қийин бўлмай қолди. Афғон жиҳодига раҳнамолик қилиш учун танланган Усама Бин Ладеннинг ўзларига қарши таҳликали шахсга айланганини американиклар Кения ва Танзаниядаги АҚШ элчихоналарига қарши амалга оширилган бомба ҳужумларидан сўнг ҳис этдилар. Бин Ладенни мазкур террор ташкилотчиси дея эълон қилган Вашингтон ушбу воқеадан бир неча кун ўтиб, унинг Афғонистондаги базаларига қарши қанотли ракеталар орқали ҳужум уюштирди. Аммо бин Ладенга қарашли террор тармоғига деярли ҳеч қандай шикаст етмади.

Қўшма штатларнинг бин Ладенни ўзига топшириш талаби эса ҳали ҳамон толиблар томонидан рад этиб келинмоқда. Ўзлари "яратган" Усама бин Ладеннинг ўзларига қарши туриши толиблар ҳукуматини тан олган Покистон ва Саудия Арабистони учун ҳам жиддий муаммолар келтириб чиқармоқда. Аммо бугун ҳам Бин Ладендан Кашмирдаги исломий сепаратчилар жиҳодини қўллаб-қувватлашда фойдаланаётган Покистон раҳбарияти унинг қўлга олиниб АҚШга топширилишидан манфаатдор эмас. Бироқ Қўшма штатларнинг бундай талабига бўйсунмаслик ҳам Исломобод учун янги кўнгилсизликлар туғдирмоқда. Ҳозирги шароитда Саудия подшоҳлиги оиласи тушиб қолган вазият эса Покистонникидан ҳам оғирроқ. Толибларни ҳам молиявий, ҳам қурол-яроғ билан таъминлаб келган саудияликлар Африкадаги АҚШ элчихоналари портлатилгандан сўнг бу амалиётни тўхтатишга мажбур бўлдилар. Саудия Арабистони раҳбарияти ҳам бин Ладенни бундан сўнг ҳам Афғонистонда қолишини истайди. Зеро, уни АҚШга топшириш мамлакат ичкарисидаги ҳамон бин Ладен ва жиҳодни қўллаб-қувватлаётган нуфузли қатламларни ўзига қарши қаратиш бўлади.

Аммо бугун толиблар ва бин Ладенни ўз ҳолича қолдириш ўта таҳликали бўлиб бораётгани ҳам кундек равшан. Бугун Афғонистонда беҳисоб гиёҳванд моддалар етиштирилмоқда. Бунинг оқибатида эса мамлакат бутунлай вайрон бўлиши баробарида қўшни давлатларнинг айримлари ҳам ана шу ҳалокатли "вабо" таъсирига тушиб бормоқда. Уларнинг баъзиларида наркотик моддаларни экспорт қилиш билан шуғулланувчи қудратли мафия тизилмалари юзага келди. Минтақадаги "гуллаб-яшнаётган" порахўрлик оқибатида бу мафия оддий ҳайдовчидан тортиб чегарачию вазиргача ўз домига тортишга улгурди. Толибларни аслида ана шу жиноий тизим пул билан таъминлаётир.

Айни пайтда наркотик моддалар контрабандасидан миллиард-миллиард долларлаб фойда кўраётган толиблар бутун минтақадаги экстремизм ўчоқларининг аланга олишига зўр бермоқдалар. Бундай таҳликали шароитда эса СССРга қарши кураш даврида Афғонистонни исломий жиҳод марказига айлантирган АҚШ бутун вазият устидан назорат қилишни Саудия Арабистони ва Покистонга топшириб қўйиб, ўзи томошабин бўлиб турибди. Совуқ урушдан кейин Вашингтон Афғонистон ва бутун минтақага нисбатан янги стратегия ишлаб чиқишга ҳатто ҳаракат ҳам қилмади. Бу вазиятга барҳам бериш учун АҚШ қилиши лозим бўлган иш Покистон, Саудия Арабистони, Эрон ва Россиянинг Афғонистонда урушаётган томонларга қурол-яроғ етказиб беришларини тўхтатиш бўлмоғи шарт. Агар бугун Вашингтон бутун кучини ана шу уруш ва экстремизм овозини ўчиришга сарфламас экан, унинг кўлами тобора кенгаяверади. Бундай лоқайдлик оқибатлари эса бир кун келиб нафақат Афғонистон, балки АҚШ ва унинг иттифоқчилари учун ҳам, айни пайтда бошқа давлатлар учун ҳам тасаввур қилиб бўлмайдиган даражада оғир бўлиб чиқиши мумкин.

Хориж матбуоти асосида
Ш.ТЎЛАГАНОВ тайёрлади

Балиқчилар... Овининг бароридан келиши атрофнинг ғира-ширалиги каби мавҳум бўлса-да, эрта тонг баракотига бўлган умид уларни соатлаб ўлжа кутишга ундаётгандир балки...

ШАХС

Ўткир ҲАЙДАВАЛОВ

"МОНОМАХ ШАПКАСИ"НИНГ СИРИ

ёхуд Жанубий Корея президенти "Ким Бува" феномени

1998 йилнинг бошларида Жанубий Корея ҳукумати тепасига етмиш уч ёшли қария – Ким Дэ Жуннинг келиши мазкур мамлакатда "демократия ғалабаси" дея таъриф қилинади. Ҳаётий тажрибага бой сиёсатчи сифатида у тез ва қисқа вақт ичида ҳукуматни қайта тузиб, шакллантириб олди.

Ваҳоланки, ўша пайтда республика иқтисодий кўрсаткичлари кун сайин пасайиб борар, саноат корхоналари ва йирик ишлаб чиқариш тармоқларида инқироз устига инқироз юз берар, ишсизлик "вабоси" қуюндек ваҳима солар, кишилар даромад қидириб, ўзини ўтдан олиб, ўтга урар эди. Мамлакат иқтисоди чет эл хом ашёси асосига қурилгани боис даромад ҳам, фойда ҳам фақат экспорт ҳисобидан келарди. Айни пайтда эса давлатнинг экспорт даражаси кескин пасайиб, хориждан хом ашё келтириш ҳам тўхтаб қолганди. Жаҳон бозорида Корея маҳсулотлари ўрнини бошқа давлатлар маҳсулотлари эгаллаб олмоқда эди. Ҳукуматга норозилик намойишлари ўлкани ларзага солмоқда эди. Бир сўз билан айтганда, ўша пайтдаги Корея муҳташам бинонинг зилзиладан тўкилишини ёки янаям аниқроғи, денгиз тўфони оқибатида ҳалокатга учраган улкан кеманинг аянчли аҳволини эслатарди.

Иқтисодий бўҳрон мана шундай авжига минган бир пайтда Ким Дэ Жун президент сайловида ғолиб чиқиб, ўзининг ҳаётидаги "энг муҳими – давлат раҳбари бўлиш" орзусини амалга оширди. Бироқ, унга бу ғалабани тантана қилиш насиб этмади, бунга вақт топа олмади, тўғрироғи, айни дамларда кўнглига қил сиғмасди. У Кореянинг "жамғарма дафтарчаси"ни варақлайди, валюта ҳисобида бор йўғи 4 млрд. доллар қолган, миллий пул қадрсиз, чет эл банкир ва инвесторлари тезроқ "қуён бўлиш" билан овора. Тажрибали сиёсатчи ўлкадаги бундай иқтисодий танг аҳволни кўриб, тушкунликка тушмади, аксинча, дадил ҳаракат қилди.

Мухолифатчилар ҳамон мамлакат парламенти устидан назоратни сақлаб қолмоқда эди. Сайловда катта устунликда ғолиб чиққан Ким Дэ Жун собиқ сиёсий рақиби Ким Жон Тип билан бошқарув "каолиция"сида чиқишиб кетишини ўйлаб, уни Министрлар кабинетига бош қилиб қўйиш таклифи билан чиқди. Мухолифат бу таклифни тасдиқлашдан бош тортди. Лекин, янги президент якқаланиб қолмади. Унинг таклиф ва ташаббусларини халқ қўллаб-қувватлади. Мамлакатни ташқи қарзлардан қутултириш учун фуқаролардан тилла тақинчоқ - олтин йиғиш керак, деган ташаббуси муваффақиятли амалга оширилди. Ким Дэ Жун ва унинг маъмурияти молиявий инқироз келтириб чиқарган салбий оқибатларни бартараф этиш учун изчил кураш олиб борди. Натижада бир йилга қолмай, иқтисод инқирози тўхтатилди, кучли ижтимоий-иқтисодий ҳимоя шакллантирилди.

Орадан роппа-роса бир йил ўтганда, корейс жамиятшунос олимлари Ким Дэ Жуннинг президентлик фаолиятига бағишлаб семинар ўтказди. Семинар қатнашчилари Ким Дэ Жуннинг "янгиланиш иқтисоди"га " беш", ташқи сиёсатига, жумладан, КХДР билан дўстона муносабатларига "тўрт", инсон ҳуқуқларининг таъминланишига "уч" қўйди. Журналистлар эса мамлакатда биринчилардан бўлиб КХДР чегарасини "бузиб" ўтиб, ўзи туғилиб ўсган қишлоқни зиёрат қилгани, у ердагиларга 500 бош сигир совға қилиб, "шимол" ва "жануб" муносабатига илиқлик киритгани учун "Хендэ" компанияси асосчиси, 83 ёшли қария Чон Жу Ён биринчи бўлиб қадимги корейс пансор рақс-балетларини мукаммал ижро этгани учун етти ёшли Ю.Тэпёян билан бир қаторда сайловдаги демократик ғалабаси учун президент Ким Дэ Жунни ҳам "йилнинг энг яхши одами" деб эълон қилди.

Дарҳақиқат, Ким Дэ Жун Корея тарихида демократия йўли орқали ҳокимият тепасига келган биринчи мухолифатчи президент бўлиб қолди. У бу юксак лавозимга оз эмас, кўп эмас, тўртинчи уринишда эришди. Ким Дэ Жун саноқ бўйича Жанубий Кореянинг саккизинчи президентидир.

Унга бугунги шиддатли воқелик неча йиллаб орзу қилган "Мономах шапкаси"нинг ниҳоятда оғир эканлигини кўрсатиб бермоқда. Табиийки, аввалги президентлар ҳам ўз вақтида чегараланмаган ҳокимиятга эга бўлган. Давр тақозоси билан "Мономах шапкаси"ни ечгапларидан сўнг бутунлай бошқа ҳаёт, бошқа қисматга дуч келган. Тўғрироғи, бу ўлкада барча экс-президентларнинг бошига оғир қисмат битилган экан. Улар собиқ бўлишлари биланоқ, иш фаолиятидаги хато ва камчиликлари юзига солиниб, жазо курсиларига ўтқазилган ёки руҳий азобларга дучор қилинган. Аксарияти эса "ўтмишдаги гуноҳлари"дан қочиб,узлатда якка-ю ёлғизликда ҳаёт кечиришга маҳкум бўлган.

Ким Дэ Жун ҳатто ўзининг ашаддий сиёсий рақиби марҳум диктатор Пак Жон Хи хотирасини абадийлаштиришга ҳам қаршилик қилмади. Аксинча, Пакнинг она юрти – шимолий Кёнсан провинциясида меъморий ёдгорлик ўрнатиш ҳақидаги таклифларни қўллаб-қувватлади. У туғилиб ўсган Тегу шаҳри яқинидаги уйни қайта таъмирлашга ҳам давлат хазинасидан маблағ ажратилишига розилик берди. Президент бу билан ўзининг туғилган провинцияси Чолла билан Кёнсан провинцияси ўртасидаги ихтилоф – маҳаллий тарафкашлик, айирмачилик муносабатларини юмшатди. Чунки, Пак Жон Хи эса президентлик даврида ўзининг она юртига кўплаб саноат корхоналарини олиб кириб, унинг иқтисодий ривожланишига катта ҳисса қўшган-у, бошқа минтақаларга, айниқса, сиёсий жиҳатдан "энг катта бош оғриғи" бўлган Ким Дэ Жун вилоятига эътибор ҳам бермаган эди. Пак ҳукмронлик қилган ўн саккиз йилликнинг аксариятини қамоқда ўтказган Ким жаноблари Ватан истиқболи йўлида барча шахсий гина-кудуратларини четга суриб, "Ҳар қандай шахс бошқарувчи бўлса, шунча бўлар, Пак Жон Хи Кореяни аграр қолоқликдан ривожланган мамлакатлар қаторига олиб чиқди, "иқтисодий мўъжизасининг яратилиши" га тамал тоши қўйди", деб дангал айтди.

Унинг бу юксак лавозимга эришиш йўли жуда машаққатли кечган. У 1925 йил 3 декабрда Кореянинг жануби-ғарбида, (Хитой томон — Сариқ денгиз яқинидаги) кичик оролчада ижарачи-деҳқон оиласида туғилди. Бу пайтда у ерлар Япония ҳукмронлиги остида эди. Унинг отаси япониялик бир бойдан ижарага ер олиб ишларди. Ким Дэ Жун ёшлигидан илмга чанқоқ, ғайратли, ҳалолликни севувчи инсон бўлган. Ўрта маълумотни олгач, тижорат билим юртига ўқишга киради. У бу ерда бизнес сирларини ўрганиш билан бирга, сиёсатчи бўлишга ҳам қизиқиб қолади. Тез орада Сеул Кёнхи университетини тамомлаб, иқтисод магистри даражасига эришади. 1945 йил Корея озодликка чиққач, у унча катта бўлмаган пароход компаниясига бош бўлди. 1950 йилда мамлакатга бостириб кирган Шимолий Корея қўшинлари у яшаётган шаҳар Моклони портини эгаллаб олди. Улар ёш Кимни худди экспулататор ва синфий душман сифатида ҳибсга олади. Уни отиб ташлашлари мумкин эди. Бироқ Ким қамоқхонадан вақтида қочиб қолишга улгурди. Бу унинг ўлим билан биринчи учрашуви эди.

(Давоми келгуси сонда)

Узингни англаб эт!
ҲУРРИЯТ
МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА
29 март- 4 апрель
13 (166)-сон

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир Хуршид ДЎСТМУҲАММАД

Таҳрир ҳайъати: Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Амирқул КАРИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ, Наим КАРИМОВ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт- матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Зокиржон АЛИБЕКОВ

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди —21.00
Буюртма — Г - 225

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi. Sahifalovchi: Sh.SAYDALIYEV

БИР БОР ЭКАН,

"СИЗГА ОВОЗ БЕРГАНМАН!"

Ҳажвия

Тошкентда туриб, олис бир округдан депутат бўлиб сайланаман деб ўйламаган эдим. Маҳаллий казо-казолардан депутатликни тортиб ола билганимга ҳеч ишонгим келмасди. Бўлмаса, сайловчиларимга олтин тоғлар ваъда қилган жойим йўқ эди.

Депутатлик "ювди-ювди"лари оёқлаб қолган кунларнинг бирида кечки пайт эшик қўнғироғи жиринглаб қолди. Чиқсам, нотаниш бир кимса қучоқ очиб турибди:

- Ассалому алайкум, депутат бово! – Мен йўқлаб келган кимсанинг алпомишдек қучоғида йўқ бўлиб кетдим. – Танимаганингиз шундайча кўриниб турибди. Мен сизга овоз берганман. Сайловчингизман!

- Э-э! – Мен учун ўзининг қимматли овозини берган сайловчимни кўтаргудек бўлиб ичкарига тортқиладим. Ошхонадан мўралаган хотинга йўл-йўлакай меҳмонни таништирдим:

- Бу киши сайловчи! Менга овоз берган.

Эр-хотин сайловчимизга гиргиттон бўла кетдик. Хотиним "ювди-ювди"лардан асраб қолган бор ноз-неъматни дастурхонга тўкди, етмаганига ўзим гузарга чиқиб келдим.

- Мен биринчи даврадаям, иккинчи даврадаям пақат сизга овоз бердим. Бошқаларни ҳам шунга даъват қилдим. Ҳеч бўлмаса Тошкентга тушганларингда уйида тунаб келасизлар-ку, қиззиғарлар, дедим. - Сайловчимиз йўл юриб анча толиққан эканми, тезда эснай бошлади.

Квартирамиз икки хонали бўлганлигидан, шундоқ хонтахта ёнига жой тўшаб бердик.

Тонг-азонлаб сайловчимиз тез-тез келишга ваъда берганча Отчопар бозорига чиқиб кетди.

Орадан бирор ҳафталар ўтиб, депутатлар йиғилишидан ҳориб-чарчаб уйга қайтган пайтим пойгакда тизилиб турган катта-кичик пойабзалларга кўзим тушди. Менга пешвоз чиққан хотиним пойабзалларга ишора қиларкан: "Сайловчиларингизники", деб шипшиди.

- Депутат бово, чарчамай журубсизма? – таниш сайловчим хонтахта атрофида ўтирган хумдаккина аёл ва юзлари рапидадек йигитчани менга таништира бошлади. – Бу бизди аял! Маҳалладаги бор хотин-халажни сизга овоз бериш учун агитация қиган. Буниси бизнинг улча. Биринчи маротаба сайловда қатнашиб, сизга овоз берди. Бу йил шуни ўқишга киритиб берсангиз етади.

Хуллас, сайловчи аёлнинг буйрагидаги тошини тушириш учун табибларга кўрсатиш, ёш сайловчини эса ўқишга киритиш зиммамга тушди. Тунни эса сайловчиларимнинг паст-баланд хурраклари остида оттирдик.

Бу ва бошқа сайловчиларимнинг икки хонали квартирамизга ташрифлари кўпая бошлагач, "Депутат халқ хизматкоридир" деган шиор бежиз тўқилмаганлигига амин бўлдим. Айни кунларда мажлисдан бўш пайтларим девор-дармиён қўшнимнинг квартирасини ҳам сотиб олиш учун пул йиғиш билан овораман. Бирор йил муҳлати билан қарз бериб турса ўзимни ўнглаб кетарман, ахир.

Оллоёр БЕГАЛИЕВ

БОШҚОТИРМА

Тузувчи: Нилуфар МИРҲОЖИЕВА

БЎЙИГА: 1.Митти қуш номи. 2.Биринчи, илк. 3.Ғарблик астроном олим. 4.Мазах, ҳажв ёки қуш. 6.Қариликнинг пешонадаги белгиси. 7.Қовоқнинг қашқадарёча синоними. 8."Сувамоқ" феълининг ўтган замон III шахс бирлик шакли. 9.Халқ оғзаки ижоди жанрларидан бири, айтишув. 10.Европадаги дарё номи. 12.Уй ҳайвони. 13.Қадимий ёдгорлик, тарихий иншоот. 18."Ҳуррият"нинг рукни. 19.Суҳбатдош, чойхонадош, баъзан шишадош. 20.Қишлоқ хўжалигига оид қўл меҳнат қуроли. 21.Сўнг, охир. 25.Бахил, хасис. 27.Узоқ масофага югуриш. 28.Шахматда ўйиннинг якуни. 30.Ибодат. 32.Осмон жисмларини кузатиш пункти, обсерватория. 33.Ақлли қиз. 36.Ҳадя, совға. 38.Нашриётларимиздан бирининг номи. 39.Ақли калта, фаросати кам. 40.Қиз исми. 42.Ҳарбий унвон. 43.Ривож, тараққиёт. 45.Пиёланинг "акаси". 46.Лаҳад, гўр. 47.Коинотдаги жисмларнинг ҳаракат йўли. 53.Овқат тури. 54.Кийимнинг ички қисми. 55.Икки томонли саҳифа, қўш бет. 58.Узв, аъзо. 59.Қош-кўз безаги. 61.Балиқ тухуми ёки ундан тайёрланган таом. 63.Инсон танасидаги бир аъзо. 65.Гап сўнгги тиниш белгиси. 67.Ем, хашак. 69.Новвотнинг суви. 71.Самолётсозлик билан шуғулланувчи касб эгаси. 72.Қийин ҳазм бўлувчи нон тури. 74.Рус ёзувчиси. 75.Совет космонавти. 76.Ақил, тотув. 78.Туркчилик оқими. 79.Бўй, ҳид. 82.Мутахассис, касб эгаси. 85.Радиоактив элемент. 90.Ернинг суғорилишига кўра бир тури. 91.Фойда. 92.Италия футбол жамоаси. 93.Улкан, катта. 94."Ёрилди" феълини кучайтириш учун қўлланадиган тақлид сўз. 95.Қувват, энергия. 97.Оёқ кийими тагининг тупроқда қоладиган нусхаси.

ЭНИГА: 1.Парҳез кишини ҳам маънан, ҳам ..?.. тозалайди. 5.Муқаддас шаҳар номи. 9.Муриднинг устози. 11.Бино, уй, иншоот. 13.Матбуот нашрига ёзилиш. 14.Мўйловнинг "тури". 15.Сувнинг айланиб оқишидан ҳосил бўлувчи ҳодиса. 16.Кунгабоқар мойи маркаси. 17.Қатиқли ичимлик. 21.Сон, тираж. 22.Ишқибозлик ёки спорт тури. 23.АҚШ пойтахти жойлашган штат. 24.Йўловчи ташиш от-араваси. 26.Узум кўтариб, тараб қўйиладиган металл ёки ёғоч қурилма. 29.Тиббиётда боғлаш учун ишлатиладиган мато. 31.Тикувчиликка оид атама. 34.Ҳодиса. 35.Сирдарё вилоятидаги туман. 37.Миллий бойлигимиз. 41.Аёллар журнали. 42.Бўлак, қисм. 44.Киночиликдаги жаҳонга машҳур мукофот номи. 48.Емакхона, тамадди қилинадиган жой. 49.Костюм-шимлик қалин мато. 50...?.. эмас, адолат енгади. 51.Расмлар ижодкори. 52.Машҳур бастакор. 54.Қодирий қаҳрамонларидан бири. 56.Очиқ, ойдин. 57.Ишора, белги. 59.Товуш, овоз. 60.Пайт маъносидаги равишлардан бири. 62.Пардоз жиҳози. 64.Фотоаппарат маркаси. 66.Сурхондарёдаги туман. 68.Қунт, диққат. 70.Чироқ. 73.Гулдон. 74.Металл пул. 77.Кеча. 80.Рухсатли. 81.Эчкининг эркаги. 83.Мактаб дарсхоналари учун мўлжалланган аудио жиҳозлар жамланмаси. 84.Чаҳорёрлардан бири. 85.Халқлардан бирининг номи. 86.Емак, таом. 87.Ҳаракатланаётган жисмни ультратовуш ёрдамида аниқлаш асбоби. 88.Қайтариш иши. 89.Ҳ.Олимжон асарларидан биридаги қул образи. 92.Қушнинг уяси. 93.Совет авиаконструктори. 96.Келинларнинг бош кийими. 98.Қўзғалмас, бир жойда яшовчи. 99.Қоп-қоронғилик. 100.Лениннинг фикрича, капитализмнинг чириб бораётган сўнгги босқичи.

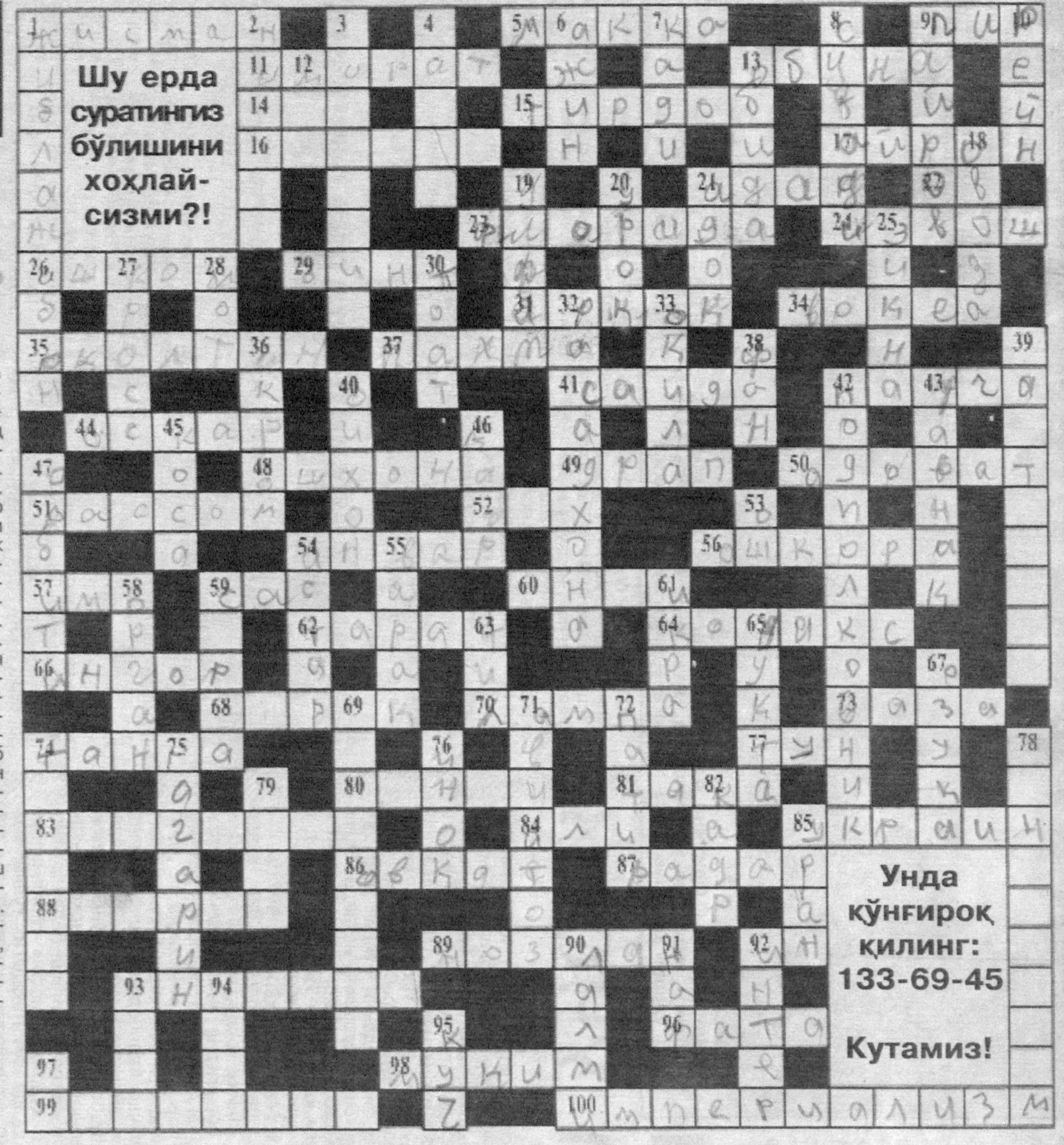

Мухлис бошқотирмаси

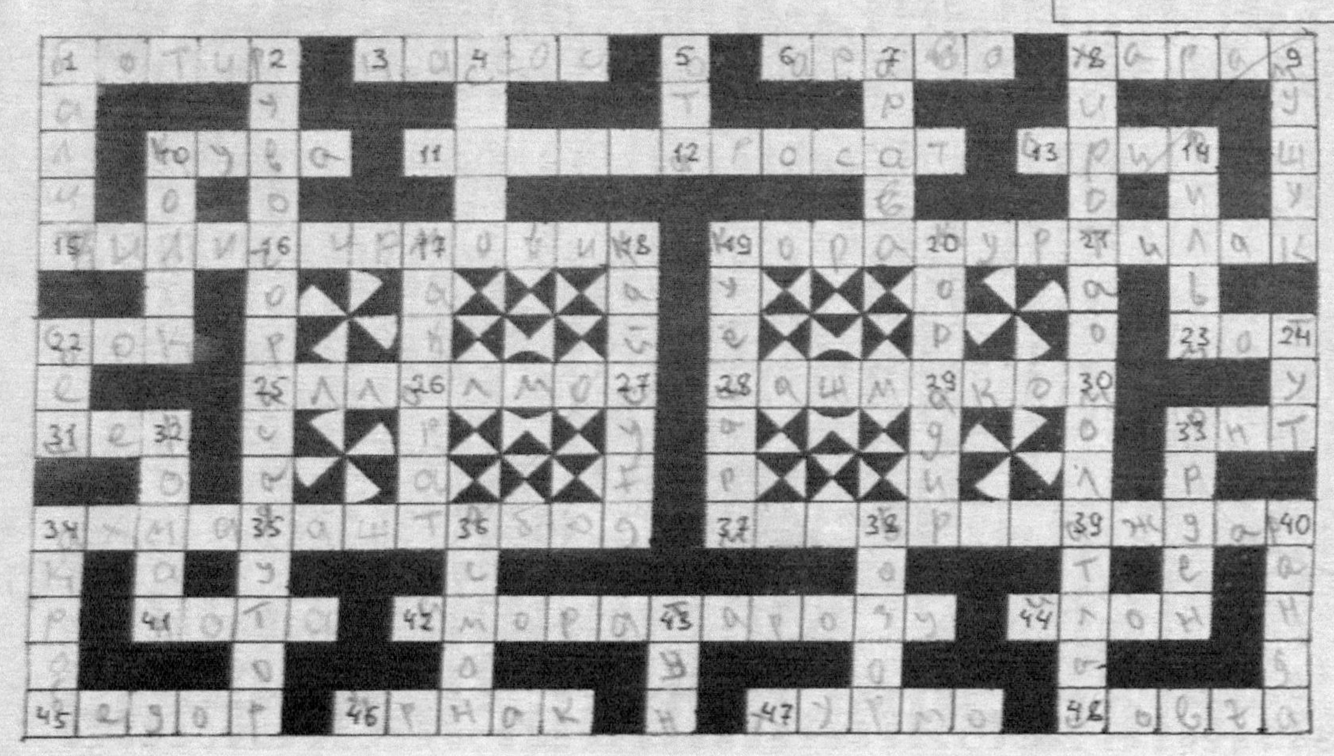

БЎЙИГА: 1.Истеъмолбоп сув ҳайвони. 2.Доривор тоғ ўсимлиги. 4.Донли озуқабоп экин тури. 5.Онанинг умр йўлдоши. 7.Байрамдан олдинги кун. 8.Навоий туғилган шаҳар. 9.Уй жонивори. 10.Инсон аъзоси. 14.Ижодкорларнинг эркандаги иш маҳсули. 16.Тадбир, бирор ҳолатни ўнглаш ёки яхшилаш учун қилинадиган иш. 17.Ишни аъло даражада бажариш учун зарур бўлган кўникма. 18.Лайлининг ошиғи. 19.Ерга энг яқин бўлган юлдуз. 20.Асосан салбийлик сифатини берувчи ранг. 21.Овқат, ошпазнинг иш маҳсули. 22.Ишнинг аъло эканлигини билдирувчи сон. 24.Мевали, аммо кўпам меваси учун етиштирилмайдиган дарахт. 25.Ҳижрий шамсий ойлардан бирининг номи. 27.Ўрта Осиёда ҳудудидаги қадимги давлатлардан бири. 28.Ҳаё, ибо. 29.Тоғ ёнбағри, баланд бўлмаган кичик тоғликлар. 30.Қишлоқ хўжалик жиҳози. 32.Адабий жанр. 33.Тақдирлаш учун бериладиган нишон. 34.Буржлардан бири. 35.Миллий чолғу асбоби. 36.Ернинг томи, фалак. 38.Ҳамманинг савдо қилиши мумкин бўлган савдо жойи. 39.Ипакдан тўқиладиган миллий газлама тури. 40.Дурадгорчилик асбоби. 43.Ўзбек эркакларининг миллий кийими.

ЭНИГА: 1.Қўрқмас, мард. 3.Ўч, интиқом. 6.Қадимда фойдаланилган улов воситаси. 8.Кейинги замонларда қаттиқ танқид остига олинган, шаҳзодаларнинг таълим-тарбияси олиб борилган ҳамда малика ва канизакларнинг яшаш жойлари ҳисобланган ер, саройнинг бир бўлими. 10.Фарғона водийсидаги туманлардан бири. 11.Кечанинг индинига, бугуннинг кейинги кунига. 12.Жаннат ва дўзах ораси. 13.Эркак исми. 15.Қадимги жанг қуроли. 16.Бошқа ўсимликларга "илакишадиган" бегона ўт. 19.Заҳарли ҳашорат. 21.Орзу, ният, истак. 22.Қарамоқ, назар солмоқ феъли синонимининг буйруқ шакли. 23.Шахматда бир томоннинг мағлубияти. 25.Телефон гўшаги кўтарилганда айтиладиган биринчи сўз. 26.Қимматбаҳо тош. 28.Миллий мусиқалар тўплами. 31.Ҳайвонлар шоҳи. 33.Ваъда, қасам. 34.Муҳаммад САВ нинг Инжилда келтирилган исми. 35.Жиззах вилоятидаги шаҳар. 37.Ҳужайранинг қобиғи. 39.Эртаклардаги улкан илон. 41.Расмий дипломатик мурожаат қоғози. 42.Бино, уй, иншоот. 43.Тортиш асбоби. 44.Судралувчи жонзот. 45.Уйғоқ, ухламаган. 46.Намуна, мисол. 47.Иссиқсевар мева. 48.Тортиқ, ҳадя.

Тузувчи: Ш.УРМАМАТОВ

ҲОЖИБОЙНИНГ АЙТМАГАН ЛАТИФАСИ

Бир куни машинада Қўйлиқ томонга кетаётувдим, светофорнинг қизил чироғи ёниб қолди. Машинани тўхтатиб, яшил чироқ ёнишини кута бошладим. Орадан бир дақиқа ўтар-ўтмас "Мерседес" автобуси дарров менга қўшни бўлиб олди.

Сал ишсиз қолсам зерикадиган одатим бор. Шунинг учун атрофни кузата бошладим. Автобусга қарасам... Орқа ўриндиқда ўтирган икки ёш йигит қўлини бигиз қилиб мени бир-бирига кўрсатганча қотиб-қотиб куларди. Аввалига ҳайрон бўлдим. Кейин мабодо бирон нарса ёпишиб қолдимикин, деган хаёлда юзимни қўлим билан артиб, яна автобус тарафга назар солсам, ҳалиги йигитлар қорнини чангаллаб бирбирига суяниб қолишибди. Бирдан жаҳлим чиқиб кетди. "Ҳой, сенларга Ҳожибой Тожибоев одам эмасми? Унинг бошқаларга ўхшаб машина ҳайдаши, у ёқбу ёққа чиқиши мумкинмасми? Худди орангутан ёки шимпанзе рулда битини териб еб ўтиргандай куласанлар! Ундан кўра шофёрлардан ўрнак олсанглар бўлмайдими? Қара, жимгина йўлда мошинасини бошқариб кетаяпти. Агар улар ҳам сенларга ўхшаб, "Ана маймун – Тожибой машинада ўтирибди. Э, кўрдингми, пешонасида сочи йўқ экан-а?! Машина ҳайдаяптими? Машинаси "Нексия" экан-ку, ў-ў-ў!!!" дейишса, биласанларми, нима бўлади? Қанчадан-қанча машина бир-бирини "муштлаб" жағини синдириб қўяди. Ана ундан кейин кўравер машмашани.

Уларнинг судьясини биласанларми ўзи? Билмайсанлар. Билганларингда бунақа кулмасдиларинг. Улар бокс рингидаги судьялардан бутунлай фарқ қилади. Агар рингдаги судьялар қўлига ҳеч нарса олмай уришадиганларни иложи борича муросага келтиришга ҳаракат қилишса, булар иккита уришиб қолган машинанинг тренерини, эй, кечирасизлар, ҳайдовчиларини олдига чақириб олиб, тавбасига таянтиради. Агар биронтаси айтганини қилмаса, олатаёғи билан тушириб қолиши, олиши мутлақо қонуний, зарур бўлган "бели қаримаган"ларнинг сонини кўпайтириши мумкин", деб айтмоқчи бўлиб, машина деразасидан қарамоқчи бўлганимда, бирдан қарсиллаган овоз келди. Кейин бош билан рулни калла қилдик... Ўзимга келиб қарасам, машинанинг орқа томони...

ЙЎЛОВЧИ

УЧ СЎМГА... БИР ХУМЧА ОЛТИН

Пойтахтимизда метро энди қурила бошлаган йиллар эди (бундан 25 йиллар олдин). Учар шофёрлар қазилаётган ер ости йўлидан бир КАМАЗ тупроқни иморат қураётганларга уч сўмдан пуллашарди. "Ачаобод" маҳалласидан бир танишим ҳам бир машина тупроқ сотиб олди. Машина ҳовлига киролмаганлиги боис тупроқни унинг уйи ёнига, йўл ёқасига тўкишга мажбур бўлишди.

Бу эса, табиийки, хонадон соҳибига ортиқча ташвиш орттирди, мардикор олиб келишга тўғри келди. Иккита мардикор ёллаб, тупроқни ташита бошлади. Ўзи эса чой-нон олиб келиш учун уйига кириб кетди. Кўп ўтмай, қўлида чойнак-пиёла билан чиқиб келса, икки мардикор битта хумчани тортқилашар, бири "мен топдим" деса, иккинчиси "йўқ, аввал мен кўрдим" деб талашишарди. Олдинига ҳайрон бўлиб турган уй эгасининг миясига бир нарса тепгандай бўлди. Югуриб бориб, талашаётганлар сафига қўшилди, хумчанинг учинчи томонидан торта бошлади: "менинг тупроғимдан чиқди". Охири, хумча синди, ичидаги тилла тангалар атрофга сочилиб кетди. Буни кўриб турган атрофдагилар ҳам ёпирилиб келишди, сочилиб ётган тиллага ўзларини уришди.

Аммо ғалва тугамасдан етиб келиб улгурган милиция ходимлари можарога чек қўйишди. Ҳамма олтинларни йиғиштириб, керакли жойга олиб кетишди. Тупроқ эгаси ҳам, иккала мардикор ҳам, олтин илинжида югуриб келган йўловчилар ҳам қўлини бурнига тиқиб қолишди...

Саидмурод САИДАҲМАД

ДИҚҚАТ, ДИҚҚАТ ! ! !

Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университетининг халқаро журналистика факультети қошида 2000 – 2001 ўқув йили учун тест синовларига тайёрлов курслари очилади **(ўзбек тили ва адабиёти, тарих, инглиз, немис, француз, испан, япон, хитой, араб, корейс, рус тили ва адабиёти фанлари бўйича).**

Ўқиш муддати 3 ой (2000 йил 10 апрелдан 10 июлгача).

Ўқиш шартнома асосида олиб борилади.

Манзил: *Тошкент шаҳри Муқимий кўчаси – 104*

Телефонлар : *53-26-42 /53-02-66 /53-39-21*

ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар Н.Крупская номидаги педагогика билим юрти томонидан Юсупова Гўзал Носировнага 1983 йилда берилган ДТ № 927353 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Тошкент шаҳар Яккасарой туманидаги "BEDIS" ишлаб чиқариш корхонаси тугатилади. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб 1 ой муддат ичида қабул қилинади.

Тошкент шаҳар С.Раҳимов туман О.Содиқов номли 249-гимназия мактаби томонидан 1999 йилда Хайдаров Хожимурод Исматович номига берилган O˜RA №567069 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Шов-шув!

АВТОЭКСТРАСЕНС АЁЛ

Яқинда "Сарғузор" қишлоғидан ғаройиб хабар олдик. Хабарда ёзилишича, қишлоқда антиқа экстрасенс аёл пайдо бўлибди. У одамлар ёки ҳайвонларни эмас, балки машиналар, тракторлар ва ҳаттоки учиб кетаётганида носозлиги маълум бўлиб қолган самолётларни даволар эмиш.

Ҳозир "Сарғузор"га нафақат мамлакатимиздан, балки қўшни республикалардан ва ҳатто узоқ Япония, АҚШ, Мексика каби қатор давлатлардан мижозлар "оқиб" келаётганмиш. Ушбуни ўрганиш мақсадида куни кеча мухбиримиз "Сарғузор" қишлоғига жўнаб кетган эди. Бугун у бизга жуда ғаройиб маълумот йўллади.

Вилоят марказига боргунча ҳеч бир муаммо туғилмади. Бироқ "Сарғузор" қишлоғини етти яшардан етмиш ёшгача билишига қарамасдан, сафарга чиққан кунимнинг ўзидаёқ манзилга етиб боролмадим. Аниқроғи, қишлоққа етти-саккиз километрлар чамаси қолганда турнақатор бўлиб турган машиналарга дуч келдик. Мени таксида олиб келган ҳайдовчи: "Буёғига боролмайман. Энди оёғингизга худо қувват берсин", - деди-да, ортига бурилиб кетди.

Начора, нима ҳам қилардим, оёқ бўлса оёқ-да, биринчи марта эмас-ку, деган фикрда атрофни кузата бошладим. Биласизми, кузатган сайин ҳайратим оша борди. Тасаввур қилинг, йўл-ку, машиналар у ёқда турсин, одам ўтиб бўлмайдиган даражада тирбанд, бироқ бу етмагандай йўлнинг ҳар икки томонини турли русумдаги шалоғи чиққан трактор ва бульдозерлар эгаллаб олганки, шунча бузуқ қишлоқ хўжалик транспоти қаердан келиб қолди дея ҳайрон қоласан киши. Улардан кейин эса турли ўлчамдаги оппоқ(керак бўлса, шунақа оппоқ олий навли брезент топиларкан-да, а) палаткалар қурилган.

Гарчи узоқдан қаторлар худди бир жойда қимирламай тургандек кўринса-да, уларнинг тезлиги ёмон эмас, ҳар қалай, соатига 0,5 км. тезлик билан ҳаракатланаяпти. Демак, қабул ёмон бўлаётгани йўқ. Лекин келиб навбатга турувчиларнинг сони шунчалик кўпки, беш-ўн дақиқа ичида "колонна"лар 50-60 метрга чўзилиб бормоқда.

Мен машиналар атрофини айланиб ўтарканман, таҳририятга қилинган хабар чин эканлигига амин бўлдим. Чунки, биринчи кўрган кишим қора танли эди...

(Таҳририятга: Афсуски, хабарни шу ерда тўхтатишга мажбурман. Чунки, мен бу ерга етиб келганимдан япон ҳамкасблар билан тил топишиб, уларнинг асбобларидан фойдаланаётган эдим. Бироқ, бахтга қарши, японлар техникаси носозроқ чиқиб қолди. Қолган маълумотларни эртага амаллаб жўнатаман.)

"Сарғузор" қишлоғидан
Акбар ШОҲ "Ҳуррият" учун
операторсиз махсус тайёрлади

1-бетга БИР ЖАВОБ — **Чунки одам кўп, бир-бирининг хавфсизлигини таъминлайди**

АПРЕЛЬ ҲАНГОМАЛАРИ

1 апрель арафасида Ғаффор Қаҳҳорович ишлайдиган ташкилотда "Кулги байрами"ни яхши кутиб олиш тараддуди авжида, ҳамма бир-бирига ҳазиллашган, қизиқ воқеалар айтиб берарди. Ғаффор Қаҳҳорович эса ҳазил-мазахни, ҳатто кишиларнинг бир-бирларини алдаб кулишларини, кўнгилочар телекўрсатувлар, киноларни ҳеч ёқтирмасди.

— Ғаффор Қаҳҳорович, омадингиз бор экан, байрамингизни саёҳатда ўтказадиган бўлдингиз.

— Қанақа байрамни? Қанақа саёҳат?

— 1 апрель байрамини Самарқандда ўтказиб келадиган бўлдингиз.

— Э, шу ҳам байраммми? Ҳозир ўзи одамлар бир-бирларига камдан-кам рост гапиришади-ку. Шу десангиз, бекордан-бекорга тишининг оқини кўрсатиб ҳазиллашаверадиган одамларни кўрсам, қон босимим ошиб, намакоб ичгандек ташна бўлиб кетаман. Ҳе йўқ, бе йўқ, алдашгани-алдашган. Инсонларда жиддийлик қолмади. Командировкага боришим яхши бўлди, ташвишли байрамни тинчгина ўтказаман.

Ўша куни Ғаффор Қаҳҳорович поездга ўтириб, кўҳна Самарқандга йўл олди. Вокзалга келиб тушди-ю, меҳмонхона томон йўл олди.

Меҳмонхона гўзал қилиб безатилган. Кираверишда қуйидаги ёзувлар ёзилганди:

— Марҳабо, азиз меҳмон! Кулгу байрами — 1 апрель билан табриклаймиз!

Ёзувни ўқиб Ғаффор Қаҳҳоровичнинг жаҳли чиқиб, ичида ғудурлаб қўйди. Сўнг навбатчига яқинлашди:

— Салом, яхши қиз! Илтимос, менга бир кунга хона керак эди. Биламан, сизларда жой йўқ, лекин мен жуда илтимос қиламан.

— Марҳамат! Нечта десангиз бор. Қанақасидан: бир кишиликми ёки икки кишилигиданми?

— Яхши қиз, мен бугун 1 апреллигини биламан. Шунинг учун ростини айтинг, жой борми? Ёки мени лақиллатаяпсизлармиси?

— Албатта, бор! Бутун қулайликлари билан: телефон, телевизор, ванна ва ҳоказо...

— Нима деяпсиз, яхши қиз? Мен ўзим чарчаб турибман, ҳазиллашишга тобим ҳам, хоҳишим ҳам йўқ. Апрелни чеккага суриб жиддий жавоб беринг.

— Ие, сиз ўзи қанақа одамсиз? Сизга яна қанақа жавоб берай? Эс-ҳушингиз жойидами ўзи? Ёки гарангмисиз?

— Нега мени ҳақоратлаяпсиз? Қани, шикоят дафтарини беринг-чи! Мен сизга апрелни кўрсатиб қўяй!

— Шикоят дафтари?! Шикоят дафтари соғларга берилади.

— Нима? Қани, беринг шикоят дафтарини!

— Шикоят дафтари тухумда, тухум ўрдакда, ўрдак қуёнда, қуён яшикда, яшик эса меҳмонхона ертўласида, — деди-да, орқасидан кулиб: — Ҳазил! — деб қўшиб қўйди.

Ғаффор Қаҳҳоровичнинг фиғони фалакка чиқиб кетди. Нима деярини билмай дудуқланиб қолди. Сўнг тез-тез юриб ташқарига чиқди-да, ижарага бир кунга хона олиш учун эски шаҳарга йўл олди. Йўл юриб бир эшик олдида тўхтади. Уйдан кулгу-қаҳқаҳа эшитилиб турарди. Унинг кўзи эшикдаги "Эҳтиёт бўлинг, қопағон ит бор", деган ёзувга тушди-да, эшикнинг тутқичидан ушлаб қўнғироқни босди.

— Ким у?

— Мен, бу мен.

— Ҳозир чиқяпман.

Уй эгаси кулимсираб Ғаффор Қаҳҳоровичнинг олдига чиқди.

— Хўш, хизмат?

— Илтимос, бир кунга ортиқча хонангиз йўқми? Командировкага келиб меҳмонхонадан жой тополмадим.

— Меҳмонга доим топамиз.

— Итингизни ушлаб туринг, мен итдан жуда қўрқаман. Ёшлигимда тишлаб олган.

Уй эгаси эшикдаги ёзувни кўриб қаҳ-қаҳ уриб кулиб юборди.

— Оббо болалар-эй, 1 апрель қилишибди. Бизда ҳеч қанақа ит йўқ.

— Нима? — деди-ю, Ғаффор Қаҳҳорович орқасига бурилиб кетди. Юриб-юриб ҳолдан тойгач, яна бир эшик олдида тўхтади. Буни қарангки, унга ҳам "Эҳтиёт бўлинг, қопағон ит бор", деб ёзилган экан.

"Яна ёлғон, яна апрель. Уф, жонга тегди!" — деди-да, очиқ эшик ичкарисига кириб кетаверди. Бирдан олдидан баҳайбат ит чиқиб қолса бўладими? Оёғини қўлига олиб қандай қилиб учиб чиқиб кетганини поездда қайтаётганда ҳам эслай олмасди. Худди биров тепкилагандай чарчаган, ҳориган ҳолда уйига етиб келди-да, эшикка зўрға қўлини узатиб очди. Уйда эса телевизор орқали берилаётган "Морена Клара" телесериалини бутун оиласи қунт билан томоша қилишаётган экан. Шунда ўғли орқасидан сакраб: "Табриклайман, дада, апрель байрамингиз муборак!" дея бақириб юборганди, Ғаффор Қаҳҳорович тап этиб ҳушидан кетиб йиқилди.

Ҳабибулло АБДУЛМАЖИД

Шу ҳафтанинг шанба куни "Ўзбекистон ҳаво йўллари" Миллий авиакомпанияси барча йўналишлардаги самолёт қатновлари БЕПУЛ амалга оширилар эмиш...

Воқеа

Тадбиркор иш билан амалдорнинг ёнига борди. Ва...

(Давоми келгуси сонда)

БИР ЙЎҚ ЭКАН...